

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

ניצוץ משה רבינו שבכל אחד הוא ההכרה "שכולם מוכרחים
להנשא ולהתעלות, אף שנפלו" – הכרת האדם שמשוהו חייב לקרות,
שהוא 'מוכרח המציאות', מעודדת ומחזקת אותו
לעשות את כל המאמצים כדי שהדבר יקרה.
[מתוך השיעור 'השלמות ההכרחית של עם ישראל']

במדבר תשפ"ו

הגליון מוקדש לע"נ גיורא בן אליהו אלמוג ע"ה. נלב"ע כ"ד אייר תשפ"ו

במדבר ה'תשפ"ו

23 ספירה לכל אחד
פניני ספירת העומר
ספירה אישית מול ספירה כללית

26 פרקי אבות פרק ו משנה ד
"פת במלח תאכל"
היחס לסגפנות

27 הסיפור החסידי
צדיק בעל בית
רבי זאב מז'יטומיר

29 פֶּאָדוֹר לְעֵלְבֵּיט
כָּל יִשְׂרָאֵל מְלָכִים
רְזִי יִלְמֵד אוֹתָנוּ מְהֵי מִדַּת הַמְּלָכִים
פֶּנְפֶּשׁ וְכִיצֵד נִתְקַן אוֹתָהּ

04 סוד ההגבלה
סודות שלשת ימי הגבלה
שלשה צמצומים

07 השלמות ההכרחית של עם ישראל
מאור עינים במדבר
שלמות עם ישראל –
התנאי להשראת שכינה

14 הניגון החסידי
ניגון מספר 582
מיום י"ג אלול תשפ"ד

15 יגדיל תורה ויאדיר
עיונים במסכת בבא קמא
פריה ורביה של דברי התורה

19 ביאור בפתח אליהו
מענה לרה"צ הרב דב הכהן קוק
ביאור יסודי בקטע המפורסם
מתיקוני זהר

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
להצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ' אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

בברכה
נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
בברכה להצלחה...
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.
ארבעה שיעורים בגליון השבוע: שיעור הכנה **לשלושת ימי הגבלה**, **מאור עינים** לפרשת במדבר, רשימה עיונית **במסכת בבא קמא** וביאור על מאמר **'פתח אליהו'**.
 השיעור הראשון – **סוד ההגבלה** – הוא חלק משיעור שנמסר אשתקד בסמוך לימי ההגבלה, שפותח בהתבוננות לשונית ו'**ממריא'** ממנה לסודות עמוקים **שלפני הצמצום**, הכל כדי להדריך איך אפשר לקבל את האור גדול של התורה באופן נכון ומתקן.
 בשיעור השני – **השלמות ההכרחית של עם ישראל** – מתבאר מדוע בא מנין בני ישראל דווקא **לאחר חטא העגל**. מדברי המאור עינים עולה ההכרח בהגעת עם ישראל למצב של **שלמות, לשם השראת שכינה**, וממילא ההכרח האלקי שכל אחד יחזור לשרשו, "בין בגלגול זה בגלגול אחר".

השיעור השלישי – **יגדיל תורה ויאדיר** – הוא רשימה מעובדת של הרב הנוגעת למסכת **בבא קמא** הנלמדת בישיבות, רשימה שבה שגחה פרטית נוגעת ל**חדש מתן תורה** ולמשנת **"רבי חנניא בן עקשיא"** הנאמרת בסיום פרקי אבות. דוגמה חיה ויפה ל**לימוד גמרא בדרך פנימית**.

השיעור הרביעי – **ביאור ב'פתח אליהו'** – הוא בעצם **מדור מענות ותשובות מורחב** המוקדש כולו לתשובת הרב לשאלת הרה"צ **הרב דב הכהן קוק שליט"א** [שנכתב בימי ערב פסח השתא] על מהות שני סדרי הספירות שבמאמר זהר זה. בתשובה מחלק הרב בין שני הסדרים **לאור ישר ואור חוזר**, מדייק בהבדלים שביניהם ומבאר את העבודה היוצאת מכך. **פירוש יקר ועמוק** שלא כדאי לפספס.

סיום העבודה על הגליון הנוכחי היה תוך כדי **התוועדות 'סוד שביסוד'** שמחה ומאירה בישיבת 'עוד יוסף חי' שביצהר ועוד חזון למועד לפרסם את האמור בה. **רוצים לשמוע את ההתוועדות?** להתבשר מהמראות והניגונים? הכנסו לאתר הקהילתי שלנו בכתובת derechaim.info

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת **נשא** הבעל"ט:
נ"ך יומי – איוב פרקים כ"ב-כ; **משנה – זבחים** פרק יד.

סוד ההגבלה

קיצור מהלך השיעור

בימי ההכנה לשבועות אשתקד נמסר שיעור יפהפה באנגלית לחבורה של הרב שלמה כ"ץ ותלמידיו (שרובו כבר פורסם). הרב פתח את הדברים בהסבר עמוק על מהותם של **שלשת ימי הגבלה**, לפי התבוננות בשלשת השרשים המתחלפים **גבל-קבל-קפל**. תוך כדי המלצה ללמוד בשלשת ימי הגבלה את כל **הספר עץ חיים** נשזרה התבוננות עמוקה במושגי **צמצום שקדמו לצמצום הראשון** של עץ חיים ובביטוי שלהם **בעולמנו שלנו**. התבוננות למיטבי לכת, שיש לה גם השראה פשוטה של 'עבודה' בימי ההכנה הסמוכים **לקבלת התורה**.

כתוב "על כל דבור ודבור פרוחה נשמתך"^ג – על כל מלה ששמענו מה' הנשמה פרוחה מן הגוף. היה קורה עוד הרבה יותר אם היינו עוברים את הגבול. ה' סמן לנו את הגבול כדי לשמור אותנו בחיים, "וחי בהם"^ד ולא שימות בהם"^ה – התורה נתנה כדי שנחיה איתה, ושלא נגיע לכלות הנפש מתוך גילוי עצמותו יתברך ("אנכי מי שאנכי")^ו בשעת מתן תורה. הגבלה היא מהמלה גבול. גבול בקבלה ובחסידות היינו כח הגבול שבאיך-סוף. ה' מאיר

ימי הגבלה – לגלות את כח הגבול

כעת ספרנו שבעה וארבעים יום לעומר ואנחנו נכנסים לשלשת הימים שלפני חג השבועות, לפני מתן תורה, שנקראים שלשת ימי הגבלה"^א – שלשה ימים בהם אנו מוזהרים לא לעבור את הגבול, כמו שכתוב "וְהִגְבַּלְתָּ אֶת הָעַם סָבִיב לְאִמְדַּם הַשְּׁמֵרוֹ לְכֶם עֲלוֹת בְּהָר וְנִגְעַ בְּקַצְהוּ"^ב. בפנימיות, מצות ההגבלה היא כדי לא לצאת מהמציאות, מהחיים. הגילוי של מתן תורה הוא כל כך גדול, שאפילו אחרי ההגבלה

ג שבת פח, ב; שמות רבה כט, ד.

ד ויקרא יח, ה.

ה יומא פה, ב.

ו זהר ח"א קסז, ב (וראב"ע בראשית כז, יט). וראה זהר ח"ג יא, א.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. כ"ד אייר פ"ה (פ"א) – כפ"ח (אנגלית).

א ע"פ שבת פז, א. לשון הפוסקים או"ח סימן תצג.

ב שמות יט, יב.

אלו שלשה ימים טובים ללמוד קבלה (במדידה והגבלה). בשלשה ימים אפשר ללמוד את כל העץ חיים, "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה"

(שואב) לתוכו אור מוגבל לפי יכולתו להכיל. אם כן, יש קשר בין גבול, שלשת ימי הגבלה, לקבלה – אלו שלשה ימים טובים ללמוד קבלה (במדידה והגבלה). בשלשה ימים אפשר ללמוד את כל העץ חיים, "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה"^א (מתוך חמשים שערי בינה, שנתגלו כולם בזמן מתן תורתנו^ב, "תספרו חמשים יום"^ג, ובסוד "נודע בשערים בעלה גו"^ד, כמבואר בהקדמה לספר התניא).

סוד הקפול

מה עם האות השניה של גבול, ב? את ה-ב אפשר להחליף ב-פ. מה נקבל כעת? מ-גבל קבלנו **קבל** וכעת החלפנו את ה-ב ב-פ ואנו מקבלים **קפל**, עוד מלה חשובה. הזכרנו את העץ חיים, שפותח בסוד הצמצום, אבל יש עוד ספרי קבלה – שאולי יקח עוד קצת יותר זמן ללמוד אותם (ולא רק שלשה ימים)... – וביניהם עמק המלך. עמק המלך הוא לא ממה שלימד האריז"ל מאז הגיע אליו רבי חיים ויטאל, אלא ממה שהאריז"ל דבר עוד קודם לכן. אז הוא גילה סודות של אוא"ס שלפני הצמצום הראשון שמופיע בעץ חיים (אם כן, נמצא שעת בוא רבינו חיים ויטאל לאריז"ל הוא-הוא סוד הצמצום הראשון של עץ חיים, התחלת גילוי אלקות בעולמנו אנו). הצמצום של העץ חיים הוא כעין וואקום – אנחנו יודעים שהצמצום לא כפשוטו^ו, אבל

אור אין סופי, אבל "כשם שיש לו כח בבלי-גבול כך יש לו כח בגבול"^ז. יש לה' כח להגביל את עצמו כדי לברוא עולם מוגבל, כרצונו, בשביל תכלית כוונת הבריאה להיות לו יתברך דירה בתחתונים^ח. לפני הצמצום הגילוי מה' היה רק אין-סוף, אבל סוד הצמצום – שהאריז"ל מסביר – הוא להפוך, במקום לגלות את כח הבלי-גבול לגלות את כח הגבול^ט. זהו מה שאנחנו עושים כעת, בשלשת ימי הגבלה (הופכים את היוצרות – היצרים – שבתוכנו, מכח הבלי-גבול, יחסית, לכח הגבול, וכפי שיתבאר).

הגבלה לשם קבלה

בעברית יש חילופי אותיות בין אותיות עם דמיון פונטי. הדוגמאות הכי מפורסמות הן חילוף ג-ק וחילוף ב-פ, שהן שתי האותיות הראשונות של שרש **גבל**, השרש של גבול. אם מחליפים את ה-ג של גבול ב-ק – בהברה תימנית הן נשמעות כמעט זהות – מקבלים משרש **גבל** את **קבל**, לשון קבלה. מה הקשר? מאד פשוט: כדי להיות מקבל צריך כלי מוגבל. ה' מצמצם את עצמו כדי לברוא גבול, וכדי לקבל את האור צריך כלי מוגבל. גם האור, שבעצם הוא בלי-גבול – **אור** בגימטריא **אין סוף**, כנודע' – צריך להיות מוגבל. על האור לצמצם-להגביל את עצמו כדי שיוכל להכנס ולהתישב בתוך כלי מוגבל. אם יכנס אור בלתי מוגבל לתוך כלי מוגבל הוא ישבור אותו (דהיינו סוד שבירת הכלים של עולם התהו, אורות מרובים בכלים מועטים). בשביל קבלה צריך כלי שלם אך מוגבל, והכלי השלם המוגבל מושך

יא ע"פ זהר ח"א קג, ב.

יב ראה לקו"ת וספר הליקוטים ואתחנן (ג, כו). הובא בשל"ה תושב"כ ואתחנן (שסט, א) בשם מהרח"ו; קהלת יעקב ערך 'משה' אות יא.

יג ויקרא כג, טז.

יד משלי לא, כג.

טו שומר אמונים הקדמון ויכוח שני פל"ד ואילך; פל"ט (בו מצוין להולכים בדרך זו); פמ"ג. ראה גנזי נסתרות (ביחובסקי) חלק אור ישראל אגרת נה. הובא ונתבאר

ז עבודת הקדש ח"א פ"ח.

ח תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

ט ראה סוד ה' ליראיו ש"א פכ"ב הערה כא.

י רמ"ע מפאנו מאמר "מאה קשיטה" סימן טז.

במלים של חסידות, יניקת החיצונים היא הרגשת היש. כדי שלא יהיה סרח העודף ה' מקפל את המלבוש שלו (לבוש המחשבה-השערה שלו, לבוש המאוחד¹⁷ אתו לפני הצמצום של עץ חיים, כביכול), כשלב הכרחי על מנת לברוא את העולם.

הגבלה, קבלה וקפול בשלת ימי הגבלה

אלה שלשה מושגים, שלשה שלבים, שקשורים זה בזה – הגבלה, קבלה וקפול – והם גופא כנגד שלשת ימי הגבלה.

בפשטות, שלשת ימי הגבלה הם בסדר עולה: היום הראשון של שלשת הימים – בו נאמר "והגבלת גו"¹⁸ – היינו סוד ההגבלה וגילוי כח הגבול על ידי הצמצום הראשון של עץ חיים; ביום השני של שלשת ימי הגבלה – שבימי ספירת העומר הוא יסוד שבמלכות, נקודת ציון¹⁹ – הוא בסוד "אור קדמון" שקדם לצמצום של עץ חיים²⁰, והוא שרש הכלי (רחם האם, יסוד הנוקבא) הראוי לקבל את גילוי אור ה'; ערב שבועות – שלמות מט ימי הספירה, "שבעה שבעת תספר לך"²¹, מלכות שבמלכות (סוד ירושלם²², "קרית מלך רב"²³) – הוא בסוד המלבוש העליון וקיפולו כדי למנוע כל יניקה חיצונית בשעת מתן תורה לישראל, שלמות מצות הפרישה שלאחר ההגבלה, תכלית "וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם"²⁴, וד"ל. אכן, העליה של שלשת הימים משתקפת

בסדר יורד, במדרגות שאחרי הצמצום הראשון: הגבלה היא סוד הצמצום הראשון של עץ חיים, כנ"ל, גילוי כח הגבול שבאין סוף ב"ה; הקבלה

המשך בעמ' 22 <<<

עבורנו הוא נראה וואקום – שבו ה' בורא את העולם, ה' עושה מקום לשים בו את העולם. אבל אצלו יש צמצום יותר גבוה מהצמצום של העץ חיים. בין שני הצמצומים יש סוד עולם המלבוש. מהו עולם המלבוש? ההתחלה של הגבול – הרחם בו מתהווה היקום – היא מה שה' "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל"²⁵. ה' מגלה את כח הגבול, וגם מתחיל לשער בעצמו מה שיהיה בהמשך. המחשבה הזו היא שלב חשוב של הגבלה – יש הרבה שלבים של הגבלה עד שמגיעים לעולם שלנו. השלב השני בתהליך הצמצום, אחרי הצמצום הראשון של עמק המלך, הוא עוד שלב יסודי – קיפול עולם המלבוש. למה הוא נקרא עולם המלבוש? כי הוא כמו טלית גדולה. מה המשמעות של הקיפול? כמו שאנחנו מקפלים את הטלית. בקיפול מה שהיה מקדימה הולך אחורה. בעולם המלבוש,

החצי התחתון שלו עלה ונתקפל מאחורי החצי העליון שלו, וכך נוצר "אור קדמון"²⁶, שעדיין הוא אור גדול מדי מאשר לברוא בו את העולם, ובתוכו מתחולל הצמצום של העץ חיים. יש לנו שלשה ימים ללמוד מה קורה מאז... בכל אופן, קיפול הוא כמו לעשות מכפלת בבגד ארוך מדי (כלומר, להרים את חצי הבגד התחתון ולתפור אותו מאחורי החצי העליון, כנ"ל). אם יש בבגד סרח העודף, הוא יכול לגרום ליניקת החיצונים²⁷.

בספר לב לדעת, ביאור ב למאמר "וצדיק יסוד עולם".
טז ראה מקדש מלך על זהר ח"א טו, א; עמק המלך תחלת ש"א. ובמאמרי חב"ד בכ"מ.
יז עמק המלך ש"ב (אור קדמון).
יח ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 28 (וראה קונטרס

ערב שבועות –

שלמות מט ימי הספירה – הוא בסוד המלבוש העליון וקיפולו כדי למנוע כל יניקה חיצונית בשעת מתן תורה לישראל, שלמות מצות הפרישה שלאחר ההגבלה

ההתפעלות פ"א עמ' סג). ובכ"מ.

יט בכ"מ בדא"ח. ראה לדוגמה לקו"ת בהר מא, א; סה"מ תרמ"א עמ' רצה; סה"מ תרנ"ט עמ' ד ואילך.

כ ע"ח שלי"ה פ"ג. ובכ"מ.

כא ראה עמק המלך ש"ב.

כב דברים טז, ט.

כג תהלים מח, ג.

כד שמות יט, י.

שיעור

מאור עינים במדבר

השלמות ההכרחית של עם ישראל

קיצור מהלך השיעור

במאור עינים לפרשת במדבר מוסבר שמנין בני ישראל בא דווקא לאחר חטא העגל, והוא מדגיש שבשביל השראת שכינה נדרשת שלמות של עם ישראל – ולכן גם ה' חושב מחשבות "לבלתי ידח ממנו נדח" וגם הרשע הגדול ביותר מוכרח לחזור בתשובה. על התיקון הזה – שהפסוק מפרט שלב אחרי שלב – מופקד משה רבינו (בדורו ובכל דור), אבל עליו להחדיר את תודעת התיקון בכל אחד, שכל אחד יתאמץ ככל יכולתו לבוא לתיקונו בגלגול הזה.

"במדבר סיני... במספר שמות"

— המוסיף לרמח עוד 130 (עין, ה"פ הוי', סוד ה חסדים של אברהם), בסוד עין אברהם – עולה חשמל, סוד "עתים חשות עתים ממללות"³. "מדבר" הוא מקום של שתיקה ("חש") – שממה גם במובן של השתוממות ושתיקה (כמו

וידבר ה' אל משה במדבר סיני ונו' באחד לחודש ונו' לאמר, שאו את ראש כל עדת בני ישראל ונו' במספר שמות ונו'.

חומש במדבר הוא החומש היחיד שפותח בצמד המלים השגור "וידבר הוי'" – בגימטריא רמח (אברהם, "בצלם אלהים"^א) – העולה בעצמו "במדבר"! הכינוי השלם, "במדבר סיני"^ב

האותיות שהן עצם הביטוי – "מדבר סיני", בגימטריא שלום, בסוד "בורא ניב שפתים שלום לרחוק ולקרוב אמר הוי' ורפאתיו", תיקו הדבור – כנגד ח ההופעות בחומש במדבר עצמו). ממוצע כל אות בביטוי הוא מב (התחלת הביטוי "במדבר סיני"), סוד שם של מב אותיות (בו מכוונים בימי הספירה, שפרשת במדבר נקראת תמיד לקראת סיומה).

ג חגיגה יג, ב.

נערך ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. י"א אייר פ"ו – הקלטה. א בראשית א, כז; ט, ו.

ב הביטוי "במדבר סיני" מופיע בתורה ט פעמים – אחת בחומש ויקרא (ז, לח) ועוד ח"פ בחומש "במדבר סיני" (א, א; א, יט; ג, ד; ג, יד; ט, א; ט, ה; כו, סד; לג, טו) – כנגד ט האותיות בביטוי (היב הנוספת כנגד ההופעה בויקרא ו

בהליכה של עם ישראל נחשף הטבע היהודי, יוצא במלואו מהכח אל הפועל

"המוציא במספר צבאם"

את מנין ישראל "במספר שמות" קושר בעל המאור עינים לפסוק היסודי "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם לכלם בְּשֵׁם יְקָרָא מְרַב אֹנִים וְאֵמִיץ פֶּחַ אִישׁ לֹא יַעֲדָר": אך הענין הוא, דכתיב (ישעיה מ, כו) המוציא במספר צבאם, שהש"י מוציא במספר צבא ישראל. בפשט הפסוק מתייחס לגרמי השמים, עליהם נאמר "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", אך הוא נדרש כאן על בני ישראל, שנקראו מיציאת מצרים "צבאות הוי"ם". לפי זה ניתן לדרוש שגם בריבוי של "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" – לדבות צבא השמים וצבא הארץ¹ – הכוונה היא לנשמות של בני ישראל, שבזכותם מתקיימים שמים וארץ והם הצבאות הנלחמים לגלות אלקות בשמים ובארץ (כפי שניסח זאת רבי לוי יצחק מברדיטשוב בדו"דה שלו, לגלות ש'שמים דו, ארץ דו' וכו'). אזי מתקיים בסיום מעשה בראשית "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם"² – השמים והארץ מגיעים לכלות הנפש³ בזכות "צבאם", נשמות ישראל הפועלות בהם.

שם "צבאות" שייך לספירות נצח והוד⁴ (ובעצם הוא כולל את כל המוטבע, עם היסוד⁵). בכח הנצח וההוד, הרגלים הצועדות, הלכו צבאות ה' במדבר, מיציאת מצרים עד הר סיני, בו זכו במתן תורה לחוש ההילוך (החוש של חדש סיון⁶) – הליכה בתורה ומצוות לדורי דורות. בהליכה של עם ישראל נחשף הטבע היהודי, יוצא במלואו מהכח אל הפועל (מכח הספירה

בפסוק "והאיש משתאה לה מחדש"⁷) – ואילו "סיני" מוסיף לו את הדבור ("מל"), שהרי סיני לשון סנה, מתוכו החל ה' לדבר אל משה (דבור שבא מתוך רחמים על ישראל, כאשר ה' מופיע מתוך הסנה מתוך הזדהות עם צערם של ישראל⁸, "עמו אנכי בצרה")⁹.

בפסוק הבא, הביטוי הכי קרוב ל"במדבר סיני" הוא "במספר שמות" (בו חותם כאן הציטוט): שניהם מתחילים "במ...", בשניהם שתי מלים עם 5 ו-4 אותיות ולשניהם ערך של מספר משולש – "במדבר סיני" עולה זך במשולש ו"במספר שמות" מז במשולש. הקשר הבולט הוא בין המלים "מדבר" ו"מספר" (שתיהן מלים בנות 4 אותיות שמתחילות ב"מ ומסיימות ב"ד, כאשר ה"ב וה"פ מתחלפות זו בזו באותיות בומפ) וצריך להבין את הקשר בין "סיני" ל"שמות". בהתגלות הסנה, שהוזכרה לעיל, מודגש שמו של משה (אותיות השם, כנודע), בקריאת "משה משה"¹⁰ ("לא פסיק טעמא בגוויהו"¹¹), וכן סנה הוא ממוצע כל אות בשם משה.

וצריך להבין מהו לאמר, שאין שייך כאן לאמר לישראל כיון שהציווי היה למשה לבדו לפקוד את ישראל.

לכאורה, מצות הספירה מדברת על משה בלבד, ומדוע יש "לאמר" אותה גם לישראל?

ד בראשית כד, כא (ברש"י עה"פ).

ה רש"י לשמות ג, ב.

ו תהלים צא, טו.

ז שתי המלים שבין "ודבר הוי"ם ל"במדבר סיני" – "אל משה" – שוות בעצמן "מדבר סיני" (ולפי הרמז לעיל הערה ב ש"מדבר סיני" עולה שלום, "אל משה במדבר סיני" היינו 'שלום בשלום', כט פעמים הוי', חן פעמים חן במ"ק, וד"ל!) כל שש המלים הראשונות, "וידבר הוי' אל משה במדבר סיני" עולות 1002, רחל במילוי (ריש חית למד), ראש ראש (מלה עיקרית בפסוק הבא).

ח שמות ג, ד.

ט ע"פ שמות רבה ב, ו; זהר ח"א קכ, ב; ח"ג קלח, א.

י פסוק הכולל את כל סדר השתלשלות – ראה פלח הרמון בראשית מאמר ג' וענין התפלה וההתבוננות בנספח 'דרך ההתבוננות של רבי הלל מפאריטש' (עמ' קסה והלאה).

יא שמות יב, מא.

יב כך בכ"ד עפ"י בראשית רבה א, יד (וראה רש"י עה"פ).

יג בראשית ב, א.

יד ראה במדבר רבה י, א ("אין ויכלו אלא לשון תאווה שנאמר נכספה וגם כלתה נפשי").

טו זהר ח"ג יא, א; ראה קהלת יעקב ערך 'צבאות'.

טז ראה קהלת יעקב ערך 'צבאות'.

יז ספר יצירה פ"ה מ"ז.

החיבור בין מושג השלמות והנצחיות – “מוכרחים להיות תמיד שלמים” – מתבטא בחילוף המלים “תמיד” ו“תמים”, שמובנו שלם (חילוף של ד-ם, הזהות במספר קטן). כך ניתן לדרוש את הפסוק “שויתי הוי’ לנגדי תמיד” – מתי אזכה ל”שויתי הוי’ לנגדי”? כאשר אהיה בבחינת “תמיד”, מתוך עבודת ההתמדה (ביטוי מתמיד של אמונת ישראל – השלמה תמיד – הבא מתוך אימונים^{כב} צבאיים מתאימים...)^{כג}. גם בפרט וגם בכלל צריך להתקיים “תמים יהיה לרצון”^{כד} – ללא מום (היפוך ה“תמים” וממילא גם ה“תמיד”) – ולשם כך צריך להוציא לפועל את כל מה שקיים בכח.

“לכלם בשם יקרא”

וסיפא דקרא לכולם בשם יקרא, ששמו של אדם הוא נשמתו, כי האותיות של שמו הם שרשו וחיותו, ובהם הוא עובד ה’ ולומד ומתפלל. ולכן הרשעים אינם יודעים ששם (מסכת חבוט הקבר פ”ב), ר”ל שאינם יודעים למה נתנו לו אלו האותיות של שמו. שהצדיק הוא עובד בהן הש”י ולומד ומתפלל, ולא כן הרשעים.

מ”המוציא במספר צבאם” – הספירה וההתכללות שמביאה את עם ישראל לכמות המספקת – מגיעים ל”לכלם בשם יקרא” (שני השלבים שרמוזים ב”במספר שמות”). גילוי השם הוא בעצם גילוי הנשמה (לשון שם, כנודע^{כה}) – אותיות שם האדם הן הצינורות דרכן הוא מקבל את החיות, הכוללת

כה ראה תניא פמ”ב שאמונה היא לשון אימון.
כו וכן ברמז התשובה הידוע של רבי זושא מאניפולי (ראה לוח “היום יום” ג”ח תשרי) מתוך “תמים תהיה” (שלמות תמימות) באים ל”שויתי הוי’ לנגדי”, ודוק.
כז ויקרא כב, כא. ראה דרך מצותוך מצות אהבת ישראל פ”ב.
כח חשק שלמה (פפנהיים) אות ש.

דווקא, “המוציא במספר צבאם”), כפי שיתבאר בהמשך תורה זו.

“תמיד שלמים”

ואי אפשר שיחסר שום אחד מהם ח”ו, שמוכרחים להיות תמיד שלמים. כמו שאמרו רז”ל (יבמות סד.) אין השכינה שורה בפחות משני אלפים ושתי רבבות מישראל, ואם יש יותר הוא יותר טוב, אך מהמספר הזה אי אפשר שיחסר.

המספר של בני ישראל – צבאו של ה’ – חייב להיות תמיד שלם, לא פחות מעשרים ושנים אלף איש^{כח} (כמנין הלויים^{כט}, ה’לב’ של עם ישראל, וכנגד עשרים ושנים אותיות האלף-בית^ל). אחד מיסודות המחשבה של המהר”ל מפראג^{כב} הוא שהוצאה אמתית מהכח אל הפועל

היא דווקא הוצאה בשלמות (עד שלא נותר שום דבר שלא יצא מהכח אל הפועל), וכך גם השלמות של עם ישראל כמרכבה לשכינה צריכה להיות נצחית ובלתי משתנה, “נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם”^{כג}. כש”צבאות הוי” מופיעים באופן הזה, גם מתקיים בצבא הקדוש “לא נפקד ממנו איש”^{כד} – כשיש “המוציא במספר צבאם”, באופן

שלם וללא חסרון (ועם ההתכללות שנוצרת בספירה), הצבא (נוטריקון יוצא-זבא^{כה}) גם בא חזרה מהמערכה בשלמות של אותו מספר.

יח על המלאכים נאמר “רָכַב אֱלֹהִים רִבְמִים אֶלְפֵי שָׁנָן אֲדָנֵי כָּם סִינֵי בִּקְדָשׁ” (תהלים סח, יח), ודרשו חז”ל (ע”ז ג, ב) שהם רבותים פחות אלפיים (“אל תקרי ‘שנאן’ אלא ‘שאינן’”) ובישראל המספר הוא רבותים ועוד אלפיים, וד”ל.

יט במדבר ג, לט.

כ מגלה עמוקות אופן קצא.

כא ראה תפארת ישראל פ”ג.

כב שמואל”א טו, כט.

כג במדבר לא, מט.

כד לב לדעת מאמר “צדיק יסוד עולם” עמ’ מ; ביאור ב למאמר “אמונה ובטחון”. ראה תרגומא (ברלין תרצ”ח) ח”ד עמ’ ט.

החיים משתנות ונותנות לאדם הזדמנות לשינוי (כאשר חייו מתרסקים ועליו להתחיל הכל מחדש...), ובין אם גלגול סיבות עליונות ("גלגל חוזר בעולם"^{טז}) שמעוררות את האדם לתשובה (הדבר הכי רצוי לכתחילה). בסופו של דבר "עס דרייט זיך און עס דרייט זיך ביז וואנעט אז עס דרייט זיך אויס" (זה מתגלגל ומתגלגל עד שזה מפסיק להתגלגל, כשהדבר נופל במקומו) – הנשמה מתגלגלת בעולם עד שהיא נתקנת ומתגלה כי "ועמך כלם צדיקים"^{טז}.

הגלגול הוא חזרה של הנשמה לאין והתלבשות בגוף לבוש חדש, "פושט צורה ולובש צורה"^{טז}, והוא תלוי בחזרה לאין (המצב ההיולי של הנשמה) – התפשטות מה'צורה' של הבינה (מקור הכלים-הגופים, שרש ה"גרמוהי"^{טז}) אל האי-ההיולי של החכמה ("החכמה מאין תמצא"^מ). על החזרה הזו לאין נאמר "וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח", כאשר המחשבה רומזת לחכמה (ככינוי החכמה והבינה בזהר "מחשבה ויובלא"^{מא}).

החדרת תודעת התיקון

אותם גלגולית-שבוה, תיקון והתעלות הם לא רק סיפור לדורות הבאים – הם שייכים לעם ישראל מהיותו לעם, בהיותו מלומדים בנפילות מהרגע הראשון:

והנה ישראל היו אז נשמות נפולין. כי כשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן (שבת קמו). וכשעשו את העגל חזרה הזוהמה למקומה. זוהמת הנחש – שפסקה במעמד הר סיני וחזרה בחטא העגל – היא מקור המיתה. "מאן

גם את המודעות שלו לשליחותו בחיים^{כט}. מכח אותיות השם היהודי "עובד ה' ולומד ומתפלל" (סדר דווקני שמופיע כאן פעמיים) – בעבודה-התעסקות באהבת ישראל (כפירוש הבעל שם טוב^ל ל"תורה שיש עמה מלאכה"^{לא}), עשית מעשים טובים כדי לקדש את ה'; בלימוד תורה; ובתפלה (בהקבלת העמודים לשלשת הקוים^{לב}, הסדר כאן הוא ימין-אמצע-שמאל, י-ו-ה, צירוף הנצח^{לג} – השלמות התמידית-הנצחית של עם ישראל, כנ"ל). הצדיק 'חי את השם' שלו, ולכן זוכר אותו גם לאחר הסתלקותו. לעומתו, הרשע – שמתעלם מהמשמעות-השליחות הטמונה בשמו ולא מנצל את האותיות לעבודה של אהבת ישראל (ואדרבא, במקום להיות "טוב לבריות" הרי הוא "רע לבריות", "רשע רע"^{לד}) – שוכח את שמו לאחר פטירתו.

העלאת כל הנשמות

כללא דמילתא, אי אפשר שיחסר שום אחד מישראל. ואפילו נשמות שנפלו דהיינו נשמות הרשעים, אי אפשר שיאבדו ח"ו, והוא ית' חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח (שמואל ב יד, יד), שיתגלגל כמה פעמים עד שיתוקנו ויתעלו.

מכיון שה' "מוציא במספר צבאם", וזקוקים לכל אחד מישראל, גם הרשעים שאינם זוכרים את שםם – כולל מי שהוא רשע גדול, בהגדרות המאור עינים בתורות אחרות^{לה} – צריכים תיקון. לכן ה' חושב מחשבות איך לגלגל כל נשמה עד שתגיע לתיקונה – בין אם בגלגול מגוף אחד לגוף אחר (גלגול נוטריקון גוף לגוף, עד סיום הגלגולים), בין אם בגלגולים מחיים, כשנסיבות

כט ראה שנסועים יום יום פרשת שמות.

ל' הוספות לכש"ט (הוצאה שלישית) אות קי (מסה"ש קיץ ה'ש"ת עמ' 115).

לא אבות פ"ב מ"ב.

לב ראה זהר ח"א קמו, ב.

לג ראה סוד ה' ליראיו ש"א פכ"ט.

לד ישעיה ג, יא.

לה ראה מדור מאור עינים בגליון ויקרא (והמבואר שם בארוכה), וכן בגליון תז"מ השתא.

לו ע"פ שבת קנא, ב.

לז ישעיה ס, כא.

לח לשון הראשונים. ספר הפליאה ד"ה "ויאמר אלהים ישרצו המים וגו'"; פירוש הראב"ד לספר יצירה (פ"ב מ"א); תחלת ספר החשק לר"א אבולעפיא. ובכ"מ.

לט ראה ע"ח שמ"ב פ"ה; לקו"ת שה"ש לט, ג; סה"מ תש"ח עמ' 161.

מ איוב כח, יב.

מא זהר ח"א קכג, א.

קודם על יהודי להיות מודע לשרשו ולשאוף אליו ואחר כך לשאוף להתדמות לאבותיו ולגלות שהוא חלק מהם

ושכינתיה בתחתונים^{מט}. את ההכרח בכך צריך משה להחדיר לדעתו של כל יהודי.

סדר העליה

אחרי הצייווי הכללי, "שאו אֶת ראש כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"^נ, הפסוק ממשיך ומתאר את סדר

העליה של כל נשמה – "לְמַשְׁפְּחֹתֶם לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתֶּם":^{נד} לְמַשְׁפְּחוֹתֶם, לְשֵׁרֶשׁ.

משפחה היא השרש של כל אחד, והרמז: שרש שפח הוא נוטריקון שפע-חי, העולה חי פעמים הוי' (במושגי החסידות, המבחינה בין אור לשפע^{נו} וגם בין אור לחיות^{נד} יש חפיפה בין שפע לחיים, השפע חי)^{נז}. יש להחזיר לכל יהודי את ההכרה בשרשו, ואת השאיפה לחזור אליו. לבית אבותם, כי אנחנו חלק מהאבות, וצריכים להגיע למעשה אבות.

הקדמת "למשפחתם", השרש של כל יהודי, ל"לבית אבתם", היא בסוד המבואר בחסידות^{נח} על מטבעות הלשון "אלהינו ואלהי אבותינו"^{נח} ו"זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו"^{נו} – קודם

דנפיל מדרגיה איקרי מית^{מב} וכל נשמה שנפלה צריכה לקום לתחיה' – "כי נפלתי קמתי"^{מג}, "שבע יפול צדיק וקם"^{מד}. ולכן אמר הכתוב וידבר ה' ונו' לאמר לישראל, שאו את ראש כל עדת בני ישראל, שכולם מוכרחים להנשא ולהתעלות, אף שנפלו.

תחלת חומש במדבר היא הוראה שיש להעלות את כל הנשמות, וההוראה הזו היא לא רק למשה רבינו אלא הוראה לכל אחד מישראל. בכל אחד מישראל יש ניצוץ משה רבינו, שהוא כח הדעת שבנו^{מח}, והצייווי למשה הוא לא שהוא ישא ויעלה את כולם בעצמו אלא שיחדיר את ניצוץ הדעת בכל אחד ואחד ("לאמר לישראל"). ניצוץ משה רבינו שבכל אחד הוא ההכרה "שכולם מוכרחים להנשא ולהתעלות, אף שנפלו" – הכרת האדם שמהו חייב לקרות, שהוא מוכרח המציאות, מעודדת ומחזקת אותו לעשות את כל המאמצים כדי שהדבר יקרה (ודווקא בגלגול הזה, כדי לחסוך את הצורך להתגלגל עד שהדבר יקרה, כעולה מסיום מאמר זה).

הלשון "להנשא ולהתעלות" רומזת לכך שתיקון הנפילה, כדי לאפשר את ההתעלות, תלוי גם בנישואין^{מז} – מצב של "מתקלא"^{מז} (איזון), שהוא ראשית התיקון – החל מנישואי איש ואשה כפשוטו (לשם קיום המצוה הראשונה בתורה, "פרו ורבו"^{מח}) ועד לנישואין לקב"ה, להיות "חסיד המתחסד עם קונו, ליחדא קוב"ה

מט הקדמת תקו"ז ב, א.

נ "שאו את ראש" עולה 13 פעמים 93, אל פעמים הוי' אחד ו"כל עדת בני ישראל" שוה 1127, "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), אחד פחות מ"במספר שמות" (1128). ר"ת "שאו את ראש" הם ראש (סוף הביטוי) ור"ת "שאו את ראש כל עדת בני ישראל" עולים 603, כמנין "בני ישראל" (סוף הפסוק) וכו'. נא ראה פלח הרמון ד"ה "בראשית ברא" הא' ג, ג; לקו"ב לשער היחוד פ"ג. ובכ"מ.

נב ראה שער היחוד והאמונה פ"ב; לקו"ב לשער היחוד פ"ג. נג בכללות, כפי שעוד יתבאר, מקור השפע של כל נשמה הוא האין האלקי ("אין מזל לישראל"). אין משפחה עולה יט פעמים הוי' (סוד מילוי שם מה – אדם – שחלק המילוי שלו עולה חוה).

נד כש"ט (קה"ת) ר"ב; אמת ואמונה (קאצק) אות תרצ (הוצאת אמשינוב ע"פ מהדורת תש"ח). ראה שיעורים בסוד ה' ליראוי ח"א עמ' מא; מעין גנים ח"א מאמר "צום העשירי" עמ' רו.

נה נוסח התפלה (מלשון חז"ל בכ"מ).

נו שמות טו, ב.

מב ע"פ זהר ח"ג קלה, ב.

מג מיכה ז, ח.

מד משלי כד, טז.

מה תניא כד, ב.

מו והיינו התיקון המלא לזוהמת הנחש, בעקבות נישואיו לחוה (וראה רש"י שם שבת קמו, א: "כשנתן לה עצה לאכול מן העץ בא עליה, דכתיב 'הנחש השיאני'").

מז זהר ח"ב קעו, ב (ספד"צ פ"א).

מח בראשית א, כח.

“צריך שתהיה המרכבה בשלמות” – כמבואר בתורה דנן על השלמות של “המוציא במספר צבאם” – ולכן כל יהודי צריך לרשת את תכונת המרכבה (ועד שניתן לומר עליו, בהיותו חלק מהאבות, “העצם כאשר אתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו”^ט). ואכן, כפי שמבואר בתניא באריכות^י, בכל קיום מצוה של יהודי הוא נעשה מרכבה לאלקות.

במספר שמות, כנ”ל שהשם הוא השורש. כפי שכבר הוסבר בארוכה, שמו של אדם הוא שרש נשמתו – הצינור בו נמשכים השפע שלו ושליחותו מהאין העליון, “אין מזל לישראל”^י. בחסידות מוסבר^י שעוד למעלה ממדרגת “האבות הן הן המרכבה” נמצאת מדרגתו של משה רבינו – **משה** אותיות **השם** (אליו הגילוי

כ”א, י”ח) ממדבר מתנה שהשם יתברך נתן לנו דבורו במתנה כי אברהם קיים כל התורה עד שלא ניתנה כי האהבה שלו היה שלימה וקיים תורה תורת חסד עד שלא ניתנה אבל ישראל שהם כרעיה דאבוה הוצרך ליתן במתנה הדבור של תורה ונקרא דבור לשון הנהגה (תהלים מ”ז, ד) ידבר עמים תחתינו שעל ידי הדבור מתנהג הכל וצריכין שיכנסו למדריגת אבות כאמור באלהי אברהם וכו’ והוא איש על דגלו באותות ר”ל כל איש יכול לבא על ידי האותיות לבית באותם לבחי אבות ויחורו לשרשם והנה כל הנשמות שנפלו צריך האדם להעלותם לשרשם אותן השייכים לשרשו כמבואר במקום אחר ובאמת אין שום נשמה שלא תתקן ח”ו כי תתעלה ממדריגה למדריגה עד שתיגע למקום תיקונה כי הוא יתברך חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח אך כל זה הוא כשאין מי שיתקנה צריכה לילך ממדריגה למדריגה בסדר ויתארך הדבר אבל כשיש מי שיתקנה בדבור תורה ותפלה כי הנשמה היא אותיות שנפלו לכן העלאתה גם כן על ידי אותיות ואז יוכל לדלג כמה מדרגות ויתקן בפעם אחד. והוא איש על דגלו באותות שעל ידי האותיות יאסוף כל השייכים לשרשו שיגיע לבית אבותם לשרשם וכבר מבואר שישועתן של ישראל הוא שישועת הקודשא בריך הוא. והוא נרננה בישועתך וגי ואמר ומנין שהיא של אהבה שנאמר וגי ר”ל שעל ידי האהבה הגדולה או מעלה הניצוצות שנפלו למעלה ממדריגתם ומדלגים כמה מדרגות בפעם אחד והוא אל תיקרי ודלגו אלא ודילוגו עלי אהבה כי הקודשא בריך הוא אוהב מאוד כשמתקנים איזה ניצוץ ומביאים אותו למעלה והוא ודלגו מה שמאסף עלי אהבה ומפני מה זה ודילוגו ר”ל כמדלג כמה מדרגות מפני האהבה.

סד הספוט לכש”ט (קה”ת, הוצאה שלישית) רכז (וראה תולדות יעקב יוסף פ’ יתר).

סה תניא פכ”ג.

סו בעש”ט עה”ת לך אות כו ע”פ שבת קנו, א.

סז תניא פל”ד.

“אלהינו” ואחר כך “ואלהי אבותינו”, קודם “זה אלי” ואחר כך “אלהי אבי”, קודם על יהודי להיות מודע לשרשו ולשאוף אליו ואחר כך לשאוף להתדמות לאבותיו ולגלות שהוא חלק מהם. בעוד בחווית המשפחה אדם לא תופס עצמו כחלק, אלא חי ש’אנחנו משפחה’, מתוך אחדות ושיון (באופן ‘אפקי’) – “משפחה אחת באהבה”^י, כפי שהדריך אדמו”ר הזקן בדרכי החסידות – היחס לאבות הוא ‘אנכי’, האבות נמצאים מעלי, אני ‘חלק’ שנמשך מהם וצריך לחזור אליהם ולהזדהות עמם.

ההזדהות עם האבא היא מתוך השאיפה של “חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אברהם יצחק ויעקב”^י – הן הזדהות עם מעשיהם (החל ממעשי “אברהם אהבי”^י, האב הכולל את כל האבות, הכנסת אורחים ופרסום אלקות בעולם) והן עם מעלתם, “האבות הן הן המרכבה”^י. לכאורה, דווקא האבות התייחדו בהיותם מרכבה, אבל “אבות מכלל דאיכא תולדות”^{יא} ו”ברא כרעא דאבוה”^{יב} וכדברי המאור עינים בתורה נוספת בפרשתנו^{יג}

נד לוח “היום יום” כ”ד טבת.

נח תנא דבי אליהו רבה פכ”ה.

נט ישעיה מא, ח. הרגש הפועם ב”משפחתם” הוא רחמים הדדיים (פנימיות התפארת), מתוך תודעה שכולנו באנו מרחם אחת; הרגש של “לביט אבתם” הוא אהבה (פנימיות החסד), מדתו של אברהם (וראה עוד באריכות בתורה שבהערה סג שחיות “לביט אבתם” היא “של אהבה”); “במספר שמות” היינו שרש היראה. אם כן, צירוף שלשת הביטויים הוא אמצע ימין שמאל (ויה), הצירוף השייך לספירת התפארת (היינו שכללות הכל הוא “למשפחתם”, המודעות לשרש והתעוררות הרחמים על הנשמה שהתרחקה משרשה).

ס בראשית רבה מז, ח; פב, ז; ח”ג כח, ב.

סא ב”ק ב, א; ה, א.

סב ע”פ עירובין ע, ב.

סג ד”ה “איש על דגלו באותות”. כללות האמור בתורה שם מזכיר את האמור בתורה שלנו מוסיף נופך, עיי”ש, וזה לשונו: איש על דגלו באותות לבית אבותם הרא היא דכתיב (תהלים כ, ו) נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגול ומנין שהוא של אהבה שנאמר (שיר השירים ב, ד) ודגלו עלי אהבה כבר נודע שהאבות הן הן המרכבה וכל אחד על ידי בחי באות שבו הוא המרכבה אלא שהכנים הם בחי כרעיה דאבוה וצריך שיהא המרכבה בשלימות ואנו אומרים אלהי אברהם כו’ שהם בחי האבות עצמם בשלימותם. והנה כתיב (במדבר

ממוצע כל אבר הוא 800 - שרש, הכל בסוד חזרת הנשמה לשרש (על ידי תיקונה ב'טיפול שרש'...)

את כל המוחין (חכמה-בינה-דעת, סוד "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב"^{טו}); "במספר שמות" היינו העליה לרישא דאין שבכתה, ה"אין מזל לישראל", כנ"ל; "כל זכר לגלגלתם" היינו המחשבות "לבל ידח ממנו נדח"

שבאות מצד "חביון עז העצמות" שבפנימיות רדל"א^{טז} (ועד שעולים להשראת שכינה על עם ישראל, תכלית הכל).

רחזי "כל זכר לגלגלתם"

תכלית הכל היא סוד "כל זכר לגלגלתם" – העליה המובטחת לכל נשמה – וראוי להתבונן ברמזים שבו:

"כל זכר לגלגלתם" עולה 813, מספר החוזר שלש פעמים במעשה בראשית – "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור"^{טז}, "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך"^{טז}, "ויאמר אלהים נעשה אדם"^{טז} – כמבואר במ"א^{טז}. 813 עולה ג"פ (ממוצע כל מלה) 271 (הנקודה האמצעית של ישראל), בגימטריא הריון, רמז לגלגולים שעל ידם מגיע האדם לתיקון, על ידי עיבור ולידה נוספת בעולם בגשמיות, או על ידי חזרה לעיבור שני ולידה שניה בעולם הזה (מעבר מגדלות א' לקטנות ב', נושא בו עוסק בעל המאור עינים רבות^{א9}).

אפשר לעשות משלש המלים סדרה עולה – 50 (כל) 227 (זכר, בגימטריא ברכה), 536 (לגלגלתם, כמנין מצות, ששרשן ב"תריג אורחין

"במדבר סיני", על דרך "במספר שמות"), כנ"ל בארוכה – המביט על המציאות מתוך נקודת המבט של האין האלקי ממש (ובסופו של דבר מחדיר ראייה זו לכל עם ישראל, "אשר עשה [תקן] משה לעיני כל ישראל").

כל זכר לגולגלותם, ר"ל שיהיו צריכין להתגלגל כמה פעמים עד שיתוקנו, ולמה להם להתגלגל, הלא טוב שיתקנו עצמם בפעם הראשון.

כל אחד צריך לשאול את עצמו "ולמה להם להתגלגל, הלא טוב שיתקנו עצמם בפעם הראשון" – לעשות כל שביכולתו כדי להגיע לתקונו בגלגול הזה ולא להזדקק לגלגולים נוספים (כמבואר באריו"ל^{טח} ובחסידות^{טט}) – אבל לעתים "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל"^י, האדם לא מסוגל לקום בעצמו^י, ואז הוא נדרש לעזרה מן השמים המתבטאת בכך שמגלגלים אותו למצב ממנו תהיה לו תקומה (בגוונים שונים, כנ"ל באריכות), "לגלגלתם" עד שיגיע לתיקון המלא, כך שעם ישראל יהיה ראוי להשראת שכינה בשלמות ובאופן תמידי (כנ"ל). סדר העליה הפנימי, במונחי הקבלה: "למשפחתם" היינו עליה לתפארת, מקום הרגשת הרחמים הנובעים מכך שכולנו יצאנו מרחם אחת^{יב}; "לבית אבתם" היינו העליה לשרש כל הנשמות בבינה-אמא^{יג} (הגוף העליון, כשם שהמלכות דאצילות נקראת גוף תחתון ביחס לנשמות, "עד שיכלו כל הנשמות שבגוף"^{יד}), שהיא "היכל קדש הקדשים" הכולל

עה שמות ג, ו' ו'טו; ד, ה. נוסח תפלת שמו"ע.
עו שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד. וראה גם מאו"א מערכת אלף אות סד.

עד בראשית א, ג.

עח שם פסוק ד.

עט שם פסוק כו.

פ שער אהבה ורצון ביאור למאמר "הוי כל צמא לכו למים"; עמודיה שבעה פרשת במדבר בראשון. וראה גם הקדמת שכינה ביניהם הערה כ.

פא ראה לדוגמה בתורות לפרשת שמות ולשבת הגדול, ובריבי מקומות (וכפי שנתבאר באורך במדורים אלו בשנה האחרונה – ראה לדוגמה גליון שמות).

סח שער הגלגולים הקדמות יא ו'טו; הקדמת שער המצות; ע"ח שמ"ט פ"ה. ובכ"מ.

סט תניא, אגה"ק כט (ועוד); הקדמת תולדות יעקב יוסף; לקו"ש ח"ח עמ' 192 הערה 55 ובשוה"ג. הובא גם בשו"ע אדה"ז הלכות ת"ת פ"א ה"ד.

ע עמוס ה, ב.

עא כפירוש הפסוק בזהר ח"ג ו, א"ב.

עב וכנ"ל הערה נט.

עג וממילא האהבה של "לבית אבתם" (כנ"ל הערה נט) היא אהבה רבה שבאמא, ודוק.

עד יבמות ס, א.

דגלגלתא"צ²⁹). האבר החיובי שמתחיל סדרה זו, לפני שלשת האברים שבפסוק, הוא 5; האבר הבא בסדרה הוא 977 (אמונה-תענוג-רצון, כתר שם טוב, עצמות-אין-יש וכו'); האבר הבא הוא 1550; והאבר השביעי-החביבי הוא 1128, העולה "במספר שמות"! שבעת האברים הללו (שבעת האברים הראשונים בסדרה) עולים 5,600, כך שממוצע כל אבר הוא 800 – שרש, הכל בסוד חזרת הנשמה לשרש (על ידי תיקונה ב'טיפול שרש'...).

פב זחר ח"ג קכט, א.

ניגון

582 | י"ג אלול תשפ"ד

The musical score is written in 4/4 time and consists of five staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). It features a melody with eighth and sixteenth notes, accented with 'clap' markings above the notes. The second staff starts at measure 5 and continues the melody. The third staff starts at measure 9 and continues the melody. The fourth staff starts at measure 12 and continues the melody. The fifth staff starts at measure 15 and concludes the piece with a final 'clap' marking above the last note.

שיעור

עיונים במסכת בבא קמא

יגדיל תורה ויאדיר

קיצור מהלך השיעור

זהו קטע מתוך רשימות הרב על מסכת **בבא קמא** (הנלמדת השנה בישיבות) המתפרסמות מעת לעת ברשת האינטרנט (מלבד השיעורים החיים שנמסרו במסכת בבא קמא), דוגמה יפה ללימוד גמרא בדרך של **התבוננות פנימית**. בהשגחה פרטית, הדברים מתקשרים לחדש **סיון** שאנו עומדים בפתחו וגם למשנת **"רבי חנניא בן עקשיא"** הנאמרת בסיום פרקי אבות.

המשנה בתחילת בבא קמא "ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבעה. לא הרי השור כהרי המבעה, ולא הרי המבעה כהרי השור. ולא זה וזה שיש בהן רוח חיים, כהרי האש שאין בו רוח חיים. ולא זה וזה שדרכן לילך ולהזיק, כהרי הבור שאין דרכו לילך ולהזיק".^א ופירש רש"י שכל אריכות המשנה להשוות בין האבות, לא הרי וכו', היא כדי לבאר מדוע הוצרכו כולם להכתב בתורה, שאי אפשר ללמוד אחד מחברו. וכן הוא בגמרא לקמן (ה, א) "לא הרי השור כהרי המבעה. מאי קאמר? אמר רב זביד משמיה דרבא, הכי קאמר לכתוב רחמנא חדא ותיתי אידך מיניה! הדר אמר חדא מחדא לא אתיא" וכו'.^ב

התורה שבעל פה היא מלכות ("מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה"^ג), אך יש בה שתי בחינות – ציון וירושלים, יסוד הנוקבא (ציון) ומלכות שבמלכות (ירושלים). "כי מציון תצא תורה ודבר הוי' מירושלם"^ד – "מציון תצא תורה" היינו פירוש התורה; "ודבר הוי' מירושלם", "דבר הוי' זו הלכה"^ה מירושלם. והן סוד בנימין, צדיק תחתון (נקודת ציון), ויהודה (מלכות), כאשר יהודה זוכה "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"^ו ועל דוד (שבא מיהודה) נאמר "והוי' עמו"^ז, "שהלכה כמותו בכל מקום".

א הקדמת תקו"ז ז"א, א ("פתח אליהו").

ב ישעיה ב, ג.

ג שבת קלח, ב.

ד ע"פ סוטה כא, א; ב"ק צב, א.

ה שמואל"א טז, יח; יח, יד.

ו סנהדרין צג, ב; במדבר רבה יג, א.

נמצא שהמשנה האריכה רק כדי לתת טעם מדוע הוצרכו האבות להכתב בתורה. כלומר, המשנה, התורה שבעל פה, היא לא רק אוסף של דינים אלא גם פירוש על התורה שבכתב.

להלכותיהן

הולך אחר הפתיחה", ונראה מזה שהיסוד של "יגדיל תורה ויאדיר" שייך במיוחד לסדר נזיקין. וכן נאמר בסוף מסכת בבא בתרא – "נעוץ סופן בתחילתן" (סוף מסכת נזיקין בתחילת מסכת וסדר נזיקין) – "אמר רבי ישמעאל הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעין הנובע והרוצה שיעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס". "מעין הנובע" הוא ענין אחד עם "יגדיל תורה ויאדיר".

בלשון המשנה "שאיין לך מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעין הנובע" יש רמז ל"יגדיל תורה ויאדיר": "גדול מהן" כנגד "יגדיל" ו"מעין הנובע" כנגד "ויאדיר" (אדיר שייך למים, כמו "מקלות מים רבים אדירים... אדיר במרום הוי"א^א, אדרהדר קשור למים כנודע^ב). יש מי שמפרש "יגדיל" בכמות ו"ויאדיר" באיכות^ג, ומתאים להנ"ל ש"מעין הנובע" טיפין טיפין, מים חיים המטהרין בכל שהוא^ד, היינו איכות לעומת כמות. לאחר האיכות של המעין מגיעה הכמות של הנהר, מעין בחכמה ונהר בבינה^ה ("ונהר יצא מעדן"^ו, "רחבות הנהר"^ז), ודוק.

יש לומר שדרש "יגדיל תורה ויאדיר" בתורה שבכתב הוא היתרון שנגרם ע"י שבירת הלוחות, בלוחות השניים שהיו "כפלים לתושיה"^ח, כ"ד ספרי התנ"ך, "ששים המה מלכות [מסכתות] ושמונים פילגשים [ברייתות] ועלמות אין מספר [אלו הלכות]"^ט, ויש לפרש "יגדיל תורה" בתנ"ך,

אך מסקנת הסוגיה לקמן (ה, ב) "אמר רבא, וכולהו כי שדית בור בינייהו אתייהו כולהו במה הצד... אלא למאי הלכתא כתבינהו רחמנא? להלכותיהן" וכו'. כלומר, אחרי כל ה'חשבון' במשנה, בכל זאת אפשר ללמוד זה מזה. ומה שבכל זאת נכתבו כולם בתורה היינו "להלכותיהן", לחדש את ההלכות המיוחדות לכל אב.

נמצא שכל אריכות המשנה היא ללא צורך כלל, כל החילוקים "לא הרי" אינם ההסבר האמיתי למה נכתבו כל האבות בתורה! לכן כתבו התוספות (ב, א ד"ה ולא זה) "והתנא האריך להגדיל תורה ויאדיר", וכן לקמן (ה, ב ד"ה להלכותיהן) כתבו התוספות "ומתני' לא קתני אלא להגדיל תורה ויאדיר".

התוספות מכוונים לגמרא בחולין (סו, ב) ובגדה (נא, ב) בנוגע לסימני דג טהור: "כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר... וליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר! אמר ר' אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל, יגדיל תורה ויאדיר". ואם אפילו בלשון התורה יש כביכול יתור לשון כדי להגדיל תורה ולהאדיר, כל שכן שניתן לומר כן בלשונות המשנה. וכתב השל"ה^י "הענין הוא, כי אף שהוא מיותר ואינו ענין להך מילתא, מכל מקום יש ללמוד ממנו איזה לימוד למקום אחר" (עיי"ש) – היינו "דברי תורה עניים במקומם [ללא צורך כביכול] ועשירים במקום אחר"^י.

כמעין הנובע

והנה המשנה שלנו היא הראשונה בסדר נזיקין, וב"מסכת נזיקין" הכוללת את שלשת הבבות ("כולא נזיקין חדא מסכתא") – "הכל

ז וראה מדור טעם מצוה שנדפס בגליון שמיני תשע"ט.
ח כללי התלמוד שפורשפז.
ט ירושלמי ר"ה פ"ג סוף ה"ה. ראה ברייתא דל"ב מדות מדה יז.
י ב"ק קב, א. ובשיר השירים רבה ה, ב "נזיקין שלשים פרקים".

יא תהלים צג, ד.

יב "פרי עץ הדר, שגדל על כל מים", סוכה לה, א, ו, ובמסורת הש"ס שם "שכן בלשון יוני קורין למים אידור".

יג מלבי"ם עה"פ.

יד מקוואות פ"ה מ"א.

טו ראה פלח הרמון שה"ש ד"ה "מים רבים".

טז בראשית ב, י.

יז בראשית לו, לז. דבה"א א, מח.

יח שמות רבה מו, א "בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד ובלוחות השניים אני נתן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות, הה"ד יוגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושיה".

יט שה"ש ו, ח. ראה חת"ס על במדבר לא, יג ע"פ המדרש

ופירש רע"ב: "לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. כגון פרשת שקצים ורמשים כדי להרבות שכר כשהן בדלין מהם אע"פ שבלאו הכי לא היו אוכלין אותן שנפשו של אדם קצה בהן. למען צדקו. להצדיק את ישראל ולזכות אותן". משנה זו נוהגים לומר לפני קדיש דרבנן, והיא נחשבת כיחוד **הלכה-אגדה** (= **חכמה**); כאשר **אגדה** בהכאת אותיות = **הלכה**), כמבואר בפוסקים.²³ ובגמרא מובא ענין "יגדיל תורה ויאדיר" בענין סימני דג טהור כנ"ל. נמצאנו למדים שיש שלשה אופנים של "יגדיל תורה ויאדיר" – שנים מן התורה ואחד מדברי סופרים:

יש "יגדיל תורה ויאדיר" של הוספת מלה או ענין בתורה במקום שהייתי יכול להבין אותו מעצמי, מתוך ידיעת המציאות (סנפיר). יש "יגדיל תורה ויאדיר" להוסיף מצוות שבלאו הכי לא הייתי עובר עליהן רק כדי להרבות שכר (שקצים ורמשים). ויש "יגדיל תורה ויאדיר" להאריך בלשון המשנה רק לשם חידוד ופלפול בעלמא (לא הדי זה כהרי זה וכו', תחלת נזיקין). האופן הראשון שייך דוקא למי שבקי בחכמת הטבע, עולמות, חלק המוטבע שבנפש, נה"י. האופן השני הוא מצד טבע האדם, נשמות, חלק המורגש שבנפש, חג"ת. האופן השלישי בא לשם חידוד השכל כנ"ל, חלק המושכל שבנפש, חב"ד.

פירוש הפסוק

המשנה במכות מביאה את כל הפסוק בישעיהו (לעומת הגמרא והתוספות שמביאים רק את הסיפא): "הו' חֲפֵץ לְמַעַן צַדְקוֹ יִגְדִיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר"²⁴.

לפי המשנה, "למען צדקו" היינו להצדיק את עם ישראל (על ידי ריבוי תורה ומצוות). אך מפרשי הפשט לא מפרשים כך, אלא ש"צדקו" קאי על ה'כ"ה (ויש מפרשים שבני אדם יצדיקו

"ויאדיר" בששים ושמונים ואין מספר של תורה שבעל פה, כפי שהיא כלולה בתנ"ך. והרמוז: **מעין הנובע** ועוד **יגדיל תורה ויאדיר** = **תורה נביאים כתובים** = **בראשית ברא אלהים**.

ורמזים בכל זה: פתיחת בבא קמא, **ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער** ועוד סיום בבא בתרא, **שמעון בן ננס** = 2738. הערך הממוצע של שני הלשונות = 1369, 37, **יחידה ברבוע** = "רוח אלהים מרחפת על פני המים" – "זה רוחו של מלך המשיח"²⁵. **"שאין לך מקצוע גדול בתורה מהן שהן כמעין הנובע"** = 2148 = ו פעמים משיח!

"**יעסוק בדיני ממונות**" = 864 = 3 פעמים 288 (בירור רפ"ח נצוצין קדישין, דוקא על ידי דיני ממונות, כפשוטו), ממוצע כל תבה = 16 פעמים 54, **דן** (דיני ממונות), ממוצע כל אות! ועוד, 864 = **"עבדו את הו' בשמחה"**²⁶ = שמחה במילוי אותיות, **שין מס חית הא** = ד"פ **יראה** ("עבדו את הו' ביראה"²⁷).

כל המאמר "**הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעין הנובע והרוצה שיעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס**" = 6911 ועם הכולל = 6912 = 8 פעמים 864, "**יעסוק בדיני ממונות**" כנ"ל!

שלש פעמים יגדיל תורה ויאדיר

מלבד המשנה שלנו, שכולה נכתבה משום "יגדיל תורה ויאדיר", יש פעם אחת בכל המשנה את הפסוק הזה, בסיום מסכת מכות: "רבי חנניה בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר".

(וראה שה"ש רבה ו, כא).

כ בראשית רבה ב, ד; זהר ח"א קצב, ב.

כא תהלים ק, ב.

כב תהלים ב, יא. בנוגע לרמז זה ראה התוועדות י"ט כסלו (נדפסה בגליון מקץ) תשפ"ב. וראה גם התוועדות ליל פורים וש"פ בעלתך תשפ"ב. ובכ"מ.

כג שו"ע אדה"ז נד, ד.

כד ישעיה מב, כא.

כה **למען צדקו** = 390 = יה פעמים הו', סוד "כי ביה הו'".

ובמילוי המילוי ("כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים"^{לב}, בחינת "ויאדיר" כנ"ל) = 3055 = ה פעמים תורה, תורה פנים ואחור, שלמות התגלות תורתנו הקדושה בתורת משיח, וד"ל.

אדר וסיון

"ויאדיר" רומז לחדש אדר, מזל דגים, השטים ב"מעין הנובע". לפי זה, יש לומר ש"יגדיל תורה" רומז לחדש סיון, זמן מתן תורתנו, שאז נעשינו "גדולים" (בסוד "אלמלא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא"^{לג}).

ממילא יוצא ש"יגדיל תורה ויאדיר" הוא ממתן תורה ועד ל"הדר קבלוה בימי אחשורוש"^{לד}, ברצון שלם ובמסירות נפש, ודוק. והיינו מה שפשט "ויאדיר" הוא לשון חוזק ותוקף, "ותכתב אסתר... את כל תקף"^{לה}, אדר תקיף מזליה^{לו} (במזל דגים השטים במים אדירים), ודוק. וממילא משמע שעיקר החידוש הוא ב"ויאדיר", נס פורים, "עד דלא ידע"^{לז}, מזל דגים כנ"ל, "וידג לרב בקרב הארץ"^{לח} (פורים לשון פרו ורבו^{לט}). ומובן למה הדרוש העיקרי בחז"ל הוא בענין סימני דג טהור, כאשר התקף, ה"ויאדיר", הוא להוסיף בפירוש את הסנפיר לקשקשת.

ורמזים: סנפיר = 400, 20 ברבוע. קשקשת = ג פעמים סנפיר, בחלוקה מדויקת קש קש ת. יחד, סנפיר קשקשת = 1600, מ ברבוע ("מים אדירים") = "ומספר את רבע ישראל" כנודע. בהכאה פרטית, סנפיר קשקשת (ס פעמים ק וכו') = 112000 = 70 פעמים 1600, סוד פעמים

סנפיר קשקשת.

לב ישעיה יא, ט.

לג ע"פ פסחים טח, ב.

לד שבת פח, א.

לה אסתר ט, כט.

לו תענית כט, ב (ע"פ גרסת הרא"ש).

לז מגילה ז, ב.

לח בראשית מח, טז.

לט ראה דבש לפי מערכת פ אות לט; בני יששכר מאמרי חדש אדר ד אות ט (ע"פ כתובות י, ב ועוד).

אחד את השני).

וע"ד הסוד יש לפרש: "למען צדקו" היינו למען שכינתיה דקודשא בריך הוא, "צדק מלכותא קדישא"^{לכ}, "מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה", היינו "יגדיל תורה ויאדיר", למען התגלות קדושת התורה שבעל פה. "יגדיל" היינו חסד (החסד נקרא גדלה); "ויאדיר" היינו גבורה, לשון כח וחוזק אדיר עם הכולל = גבורה^{לכ} (כמו במלות השיר החבד"י "אדיר הוא בעליונים" שתרגומו באידיש הוא "א שטארקער ביסט דו פון אויבין"). ורמז מכון: יגדיל ויאדיר = חסד גבורה (= רפח ניצוצין, שלמות עבודת הבירורים שאז קאתי מה, דא מלכא משיחא (כמו שיתבאר לקמן פירוש הפסוק על המשיח). חסד וגבורה הם שתי הידים (ימין ושמאל) שבהן נבנה המקדש, "מקדש אדני כוננו ידיך"^{לכ}, היינו בנין המלכות (שם אדני), תורה שבעל פה. לעיל התבאר ש"יגדיל" כנגד ציון "ויאדיר" כנגד ירושלים, החסד בונה את ציון והגבורה את ירושלים ("בנין המלכות מן הגבורות"), ודוק.

ניתן לדרוש "הוי' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר" על מלך המשיח^{לכ}: "הוי' חפץ למען צדקו" היינו שחפץ ה' הוא ביד המשיח, עליו נאמר "וחפץ הוי' בידו יצלח"^{לז}, והוא "גואל צדק" ("למען צדקו") [וכן נקרא "הוי' צדקנו"^{לח}]. "יגדיל תורה ויאדיר" היינו התורה החדשה שהמשיח יגלה לעולם.

ורמזים: ממוצע שתי המלים משיח-צדק הוא "הוי' צדקנו", שמו של משיח! צדק ובמילוי

צור עולמים, העולם הבא נברא ביו"ד ועולם הזה נברא בה"א (מנחות כט, ב; בראשית רבה יב, י; פסיקתא רבתי פכ"א), היינו למען צדקו של ה' (עולם הבא) ולמען צדקו של ישראל (עולם הזה), וד"ל.

כו הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

כז מאורי אור ערך אדיר.

כח שמות טו, יז. ראה כתובות ה, א.

כט בהמשך לפסוק שלפני כן "מי עור כי אם עבדי וחרש כמלאכי אשלח" (שם פס' יט), שגם הוא ניתן להדרש על מלך המשיח.

ל ישעיה נג, י.

לא ירמיה כג, ו.

שיעור

מדור 'מענות ותשובות' מורחב

ביאור ב'פתח אליהו'

קיצור מהלך השיעור

חדי פעם אנו זוכים להנות מתשובות הרב אל הרב הצדיק ר' **דב הכהן קוק שליט"א** מעיה"ק טבריה. הפעם בקש הרב קוק לבאר קושי במאמר "**פתח אליהו**" (הנחשב ליסוד היסודות בלימוד עניני הספירות, ומנהג החסידים והספרדים לומר אותו בערב שבת ובהזדמנויות נוספות). מדברי הרב קוק: "אלו דברים חמורים שצריך **כח גדול לבאר** אותם... צריך כאן **אחיזה עמוקה בשרשי הקבלה**, ואשמח אם יגישו את הדברים לידידנו הגאון המקובל מהר"ר יצחק גינזבורג שליט"א שימחל לפרש לנו סוגיא זו באר היטב". לאחר קבלת התשובה, הזדרז הרב קוק להודות במלים חמות ל"כבוד הגאון המופלא וכתר שם טוב עולה, ידידנו הפנימי כמוהר"ר יצחק גינזבורג שליט"א... כבודו **זורע צדקות של ביאורי קשות שבתורה** הנצרכים לעניי הדעת... ידיד קטן, דב הכהן קוק".

אות ברית קדש, מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה". ובהמשך, בחלק השני של המאמר, מובאות מתוך הז"ת שש הספירות התחתונות, מגבורה עד מלכות – ולפי הסדר: גבורה – תפארת – מלכות – נו"ה – יסוד – והחסד (ראשית הז"ת שכנגד שבעת ימי בראשית, שבעת ימי הבנין) לא מוזכר כלל: "דין איהו גבורה, משפט עמודא דאמצעייתא (קודם נאמר "... ולאחזאה לון איך מתנהג עלמא בדינא וברחמי דאית צדק ומשפט כפום עובדין דבני נשא", מכאן שמשפט הוא מדת הרחמים, תפארת, עמודא דאמצעייתא),

לכבוד ידידי עז הרב דב קוק שליט"א

אחרי דרישת שלומו הטוב, נדרשתי לשאלתו, שאלת חכם, בענין ביאור מאמר "פתח אליהו". כפי שהערתם, במאמר פתח אליהו מבוארים שני סדרים של הספירות העליונות. תחלה מונה את כל הז"ת כסדרן מלמעלה למטה: "חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, תפארת גופא, נצח והוד תרין שוקין, יסוד סיומא דגופא

נערך ע"י יוסף פלאי מדברי הרב, ז"ך אדר תשפ"ו.

א הקדמת תקו"ז יז, איב.

מן החסדים, "עולם חסד יבנה"^ד ("יומם"^ה, יומא דאזיל עם כולהו יומין"^ו, "בהבראם"^ז, באברהם"^ח, במדת חסד לאברהם). לאחר הז"ת מוזכרים כח"ב, דהיינו שעל גבי ההנהגה של "עולם חסד יבנה" יש השראה של חכמה מוחא ובינה ליבא (בינה אותיות "עולם חסד יבנה", הבינה בלב והחסד הוא ראשית מדות הלב, "ברא בוכרא" של בינה-אמא ביחודה עם חכמה-אבא, בסוד "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^ט), ועליהן השראה של הכתר ("שיר פשוט [כתר] שמעל שיר כפול [חור"ב] שמעל שיר משולש [חג"ת] ושיר מרובע [נהי"ם]"^י) כאשר הכתר נעוץ בסוף ("כתר עליון איהו כתר מלכות" = 1924 = עד פעמים הוי', סוד "עד הוי' בכס"^{יא}) – כלומה, כאן מתגלה שמצד העליון באמת הכל אחד, בסוד "אחד היה אברהם"^{יב}, במדת אהבה וחסד (מה שאין כן מצד הגבורה המחלקת, ודוק), שעל כן כח"ב מצטרפין לחסד דווקא (סוד ברא בוכרא של או"א כנ"ל), וכידוע הרמו: כתר-חכמה-בינה-חסד = 832 = לב-כבוד פעמים הוי' = ארץ ישראל = אור הכתר = ד פעמים יצחק (הערך הממוצע, ויתבאר לקמן).

החלק השני של המאמר

החלק השני מדבר על ההנהגה ע"פ אתערותא דלתתא (מעשה התחתונים), המדות כפי שהן מתגלות (למטה) לפי מעשי האדם, "כפום עובדיהון דבני נשא", שבכללות היינו גילוי מלכותו יתברך, ובהיות בנין הנוקבא מן הגבורות

ד תהלים פט, ג.

ה תהלים מב, ט.

ו ראה זהר ח"ג קג, א"ב; קצא, ב; ע"ח שכה (דרושי הצלם) דרוש ב; פע"ח שער חה"ס פ"א.

ז בראשית ב, ד.

ח בראשית רבה יב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות א; זהר ח"א צא, ב.

ט ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א ככג, א.

י זהר ח"ג רכז, ב; הקדמת תקו"ד ג, א. ובכ"מ: ראה שער היחודים פ"כ.

יא שמואל"א יב, ה.

יב יחזקאל לג, כד.

צדק מלכותא קדישא (ממה שכתוב קודם "בדינא וברחמי דאית צדק ומשפט", משמע שצדק היינו דין, וכפי שיתבאר), מאזני צדק תרין סמכי קשוט, הין צדק אות ברית קדש וכו'".

בהמשך לזה נשים לב שבחלק הראשון של המאמר מוזכרים גם כתר-חכמה-בינה, "חכמה מוחא... בינה לבא... כתר עליון", ואילו בחלק השני לא נזכרו בפירוש (החכמה והבינה רק נרמזו, בהדגשת השלילה, "אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא בבינה ידיעא", והכתר לא נזכר כלל).

נמצא שבחלק הראשון של המאמר מוזכרות כל עשר הספירות (בשמותיהן) מכתר עד מלכות, **כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות** (בגימטריא 2868), אך בחלק השני של המאמר מוזכרות רק שמונה מתוך עשר הספירות (חלקן בכינויים): **חכמה בינה גבורה** ("אני בינה לי גבורה"^א) **תפארת נצח הוד יסוד מלכות** (בגימטריא 2176). שתי המערכות יחד (2868 ועוד 2176) עולות 5044 = הוי' ב"ה (מדת הרחמים) פעמים **צדק** (מלכותא קדישא, יחוד מובהק של זו"ג, וכפי שיתבאר בסמוך)!

החלק הראשון של המאמר

ונקודת הביאור בזה היא שבמאמר פתח אליהו יש שני חלקים עיקריים – שניהם מתחילים במלים "רבוון עלמין [ד]אנת הוא" – שיש לייחד ביניהם, בסוד זיווג זו"ג, על ידי המשכת מ"ד והעלאת מ"נ (והרמוז בלשונות הפתיחה: "רבוון עלמין דאנת הוא..."^א "רבוון עלמין אנת הוא" = 1846 = הוי' ב"ה פעמים הוי'-מ"ה, סוד ע"ב דמ"ה כנודע כוונות^ב, סוד "מלגו איהו שם מ"ה – יוד הא ואו הא – דאיהו ארח אצילות").

החלק הראשון של המאמר הוא בחינת אור ישה, מלמעלה למטה, בנין הדכורא (פרצוף ז"א)

ב משלי ח, יד.

ג ראה ע"ח ש"ח (רפ"ח ניצוצין) פ"ב; שעה"כ דרושי ק"ש ו; פע"ח שער הק"ש פ"ט. ובכ"מ.

ה' ("כי עמך הסליחה"^{טו}), גם כלפי הפגיעות החוזרות והנשנות בו, היא מחוץ לגדר האנושי לגמרי (כמבואר בתניא, אגרת התשובה פרק יא).

אכן, אע"פ שהחסד נעלם מתחלה הרי כאשר מגיעה התפארת, משפט־רחמי (מיד לאחר הדין איהו גבורה), חוזר החסד עמה, בסוד "יעקב אשר פדה את אברהם"^{טז} (כמבואר בתניא^{יז}) שמדת הרחמים, מדתו של יעקב – "עמודא דאמצעייתא", סוד התורה – פודה את מדת האהבה, מדת אברהם). מיד לאחר התפארת מגיעה המלכות ("צדק מלכותא קדישא"), ליחד תפארת ומלכות, ז"א ונוק', והיינו יחוד "משפט צדק" (משפט רחמי עם צדק מלכותא קדישא). אחר כך חוזר להשלים את הצדק ע"י "מאזני צדק" ו"הין צדק", נה"י, הבונים ומשלימים את עצם הצדק מלכותא קדישא.

על בנין המלכות, "צדק מלכותא קדישא", נאמר "צדק צדק תרדף"^{טח}, ותרגם אונקלוס "קושטא קושטא תהי רדיף", במדת האמת של "תתן אמת ליעקב"^{טט}, וכן רומז למדת היסוד, מדת יוסף (כאשר "גופא ובריתא חשבינן חד"^{כא} – "אלה תולדת יעקב יוסף"^{כב}), בסוד "חותמו של הקב"ה אמת"^{כג}, האמת המאמתת ומממשת של ספירת היסוד, מדת הצדיק, "וצדיק יסוד עולם"^{כד}. ועוד, אמת הוא ר"ת "אשה מזרעת תחלה"^{כה} (העלאת מ"ן באתערותא דלתתא של ה"צדיק תחתון" – "נקודת ציון", יסוד הנוק'), וכן ר"ת "אמת מארץ תצמח"^{כו} (וכן "אמת מארץ" אותיות אמת למפרע, בהיותה

על כן הוא מתחיל ממדת הגבורה דווקא ולא במדת החסד שבסוד "זכר חסדו", בנין הזכר (מהחסד).

היחוד־חדוש של החלק השני הוא שהכל הוא על מנת לאשתמודעא – "לאשתמודעא בהון עילאין ותתאין... ואיך אשתמודען עילאי מתתאין... ואנת אשתמודע... לאשתמודעא תוקפן וחילך לבני נשא ולאחזאה לון איך מתנהג עלמא בדינא וברחמי" (קודם דין, היינו שכר ועונש ע"פ מדת הדין, אך אח"כ רחמי, על דרך "ראה שאין העולם מתקיים שתף מדת הרחמים"^{כז}) – הכל בהיענות לעבודת התחתונים בהעלאת מ"ן, שבזה עיקר המתקת הדין כו' (ועל כן חכמה ובינה מוזכרות דוקא בלשון שלייה, היינו שהן "הנסתרת להוי' אלהינו"^{כח} ואין לאדם התחתון "יד" להשיג אותן – יש לדעת מקיומן, ידיעת המציאות, אך אי אפשר לדעת אותן, ידיעת המהות. בכתר אין גם ידיעת המציאות ועל כן הוא לא מופיע כלל בחלק הזה של המאמר, ודוק).

ביתר ביאור: החסד הוא "לפנים משורת הדין" ולכן אינו מתגלה בהנהגה של "מדה כנגד מדה" שהיא הנהגת "שורת הדין". ועוד, עיקר המושג אין סוף (בגימטריא אור) שייך דווקא למדת החסד המייצגת בכללות ההשתלשלות את אוא"ס שלפני הצמצום (וכידוע ששלשת האבות – אברהם־חסד, יצחק־גבורה, יעקב־תפארת – היינו אוא"ס שלפני הצמצום, הצמצום, המשכת הקו, וד"ל) וגם האין סופיות המתגלה בשאר הספירות ("עשר שאין להן סוף" בלשון ספר יצירה^{טו}) היא הארת החסד בתוכם (בהיותו "יומא דאזיל עם כולהו יומין"). בברכות תפלת העמידה, מכוונת ברכת "חננו המרבה לסלוח" כנגד ספירת החסד (הוי' ב"ה בניקוד סגול, ניקוד החסד) – הסליחה השלמה והאין־סופית של

יג ראה בראשית רבה יב, טו (הובא בפרש"י על בראשית א, א).

יד דברים כט, כח. ראה תקו"ז כב (סג, ב).

טו ספר יצירה פ"א מ"ה.

טז תהלים קל, ד.

יז ישעיה כט, כב.

יח תניא פל"ה ופמ"ה.

יט דברים טז, כ.

כ מיכה ז, כ.

כא זהר ח"ג רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א (פרצופי ז"ן) פ"ג.

כב בראשית לו, ב.

כג שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

כד משלי י, כה.

כה ברכות ס, א. וראה שער הפסוקים תהלים סימן פה.

כו תהלים פה, יב (וראה שער הפסוקים שם).

הבארות, העלאת מ"ן) להיות המלכות דינא דמלכותא דינא (מדינא קשיא לדינא רפיא ועד להמתקה גמורה על ידי המשכת חסדי דוד הנאמנים כנ"ל). לעיל ראינו שארבע הספירות הראשונות, **כתר-חכמה-בינה-חסד** = ד פעמים **יצחק**, ונמצא שכל עשר הספירות הן בסוד יצחק אבינו במדת הגבורה, אלא שד' ראשונות הן סוד התגברות החסדים, היינו יצחק דלעתיד לבוא שדווקא אליו יאמרו "אתה אבינו", ואילו ו' אחרונות הן גבורות ממותקות ע"י עבודת התחתונים בעלמא דין (בחינת דין), וד"ל.

ונחתום בברכה לקראת "החדש הזה לכם ראש חדשים"^ב (לסמוך גאולת פורים לגאולת פסח): יהי רצון שתזכה לבריות גופא ונהורא מעליא, לחדש חדושי תורה אמתיים ולראות ניסי-ניסים בתוך כללות ישראל המצפים לגאולה קרובה במהרה בימינו אמן.

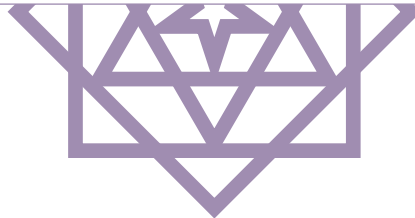
ל שמות יב, ב.

צומחת באור חוזר). בתחלת התהוות הנוק' היא רק נקודה וצריך לבנותה בסוד "דינא דמלכותא דינא"^ד (דינא אותיות **אדני**, שם המלכות, כנודע), וכך גם להמתיק ב"משפט רחמי" את הדינא קשיא להיות דינא רפיא (סוד "יחינו מימים"^ה, שני ימי ראש השנה כנודע), ועד ל"חסדי דוד הנאמנים"^ו (המתגלים ביום הקדוש, "וביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו").

נמצא שהכל בסוד חסד (עולם חסד יבנה) ואמת (אמת מארץ תצמח), **חסד ואמת = חתן וכלה** כנודע.

ועוד רמז נאה בהנהגה על פי העלאת מ"ן (תכלית המכוון של בריאת העולם): כנויי שש הספירות מגבורה עד מלכות, **דין** (גבורה) **משפט** [תפארת] **מאזני צדק** [נו"ה] **הין צדק** [יסוד] **צדק** [מלכות] = 1248 = 6 פעמים **יצחק** (ממוצע כל ספירה), הכל תיקון מדת הדין דיצחק (חופר

כז ב"ק קיג, א.
כח הושע ו, ב.
כט ישעיה נה, ג.

המשך ממנ"ג 6 <<<

אדם קדמון – העלאת **מה** ו-**בן** שבו מאחורי **עב** ו-**סג** שבו (כמבואר באריכות בעץ חיים), שהוא העתק ממש של קיפול עולם המלבוש (עד שיש שטעו שמדובר באותו קיפול, עד שאין הבדל בין העץ לחיים לעמק המלך, אך הדבר אינו מכוון, כמובן).

עד כאן כוונה עמוקה לשלשת הימים של ההכנה לשבועות – הגבלה, כדי לגלות את כח הגבול שבה' ולאפשר את מתן תורה; קבלה, לעשות כלי לקבל את התורה; וקפול, לשמור את הגילוי מכל יניקה שלילית.

משתקפת אחרי הצמצום בסוד הרשימו, שרש הכלים שאחרי הצמצום (כנ"ל שקבלה היינו צמצום כדי ליצור כלי לקבלה), שהוא בעצם הרשימו של "אור קדמון" (שנוצר על ידי קיפול עולם המלבוש)^ה; הקיפול מופיע בסוד קיפול

כה ובכך 'מתורצת' המחלוקת הידועה (ראה המלך במסיבו ח"ב נספח ו) בין הרבי המהר"ש ואחינו בעל המגן אבות מקאפוסט האם הצמצום נגע ברשימו – לפי הרבי המהר"ש לא ולפי המגן אבות כן – שבעצם מדובר בשני צמצומים שונים, הרבי מהר"ש מדבר על הצמצום של עץ חיים והרבי מקאפוסט על הצמצום של עמק המלך, כמבואר באריכות במ"א, וד"ל.

שיעור

פניני ספירת העומר

ספירה לכל אחד

קיצור מהלך השיעור

חאמר זה משלים את המאמרים הקודמים שעסקו בדין "שומע כעונה" בספירת העומר. כאן אנו חוזרים לעיקר דברי חז"ל על **ספירת העומר** שהיא "**לכל אחד ואחד**" בניגוד ל**ספירת היובל** המסורה לבית הדין.

שיספור כל אחד מישראל שבעה שבועות ימים מיום הבאת קרבן העומר שנאמר 'וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה' ואומר 'שבעה שבועות תספר לך וגו' ודרשו חכמים תספר לך יכול בבית דין כמו ביובל שסופרין בבית דין שבע שבתות שנים ומקדשין שנת החמשים ליובל? תלמוד לומר וספרתם לכם כדי לסופרה לכל אחד. ואין הציבור או שליח צבור יכולים לספור בעד כולם אף אם אחד מצוה לחבירו שיספור בשבילו ועשאו שליח לכך אינו יוצא ידי חובתו כשלא שמע הספירה מפי חברו" (ובהמשך מביא את המחלוקת האם יוצא ידי חובה כששומע הספירה מחברו, כפי שהתבאר במאמרים הקודמים).

פירוש הלימוד

הלימוד "שתהא ספירה לכל אחד" הוא מתוך

"וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה. עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבנתם מנחה חדשה לה"^א. "שבעה שבעת תספור לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבעות"^ב.

נאמר בגמרא: "תנו רבנן, 'וספרתם לכם', שתהא ספירה לכל אחד ואחד"^ג. ובלשון הרמב"ם^ד "מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת שבע שבתות... מצוה זו על כל איש מישראל ובכל מקום ובכל זמן". ובדברי אדמו"ר הזקן בשולחן^ה: "מצות עשה מן התורה

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב ספירת העומר תשפ"ה.

א ויקרא כג, טו"ט.

ב דברים טז, ט.

ג מנחות סה, ב.

ד הלכות תמידין ומוספין פ"ז כ"כד.

ה או"ח תפט, א.

מתן תורה הוא

לא רק עבור
כלל ישראל אלא
שהקב"ה אומר
לכל אדם לחוד
'אֲנֹכִי הוּא' אֱלֹהֶיךָ'

שבעת תספר לך" כמו ספירת היובל המסורה לבית דין, גדר כלל].

עוד נראה שהלימוד "ספירה לכל אחד ואחד" הוא (בעיקר) מהמלה "לכם"^א, ופירושו שהספירה תהיה, שייכת לכם, ספירה שלכם (כמו "ולקחתם לכם משלכם"^ב), ולכן היא לכל אחד ואחד. מכאן שכוונת הספירה היא לתקן אתכם, כדברי זוהר^ג "וספרתם לכם, לכם דייקא, כמה דאת דאת אמר 'וספרה לה שבעת ימים', 'לה לעצמה', אוף הכא לכם לעצמכם" (ספירת טהרה לקראת מתן תורה, כמבואר שם, וספירה זו היא 'אישית' לכל אחד כדברי הרבי דלקמן). המגיד ממעזריטש^ד אמר ש"וספרתם לכם" פירושו להאיר את ה"לכם" – ענינה של הספירה הוא תיקון ה"לכם", עד שבחג השבועות כולם מודים "דבעינן נמי לכם"^ה בתענוג אכילה ושתיה ביום טוב.

ספירה אישית וספירת בית הדין

מה שהספירה היא "לכל אחד" מבאר הרבי^ו שהדבר נוגע גם לחג השבועות, שזמנו ביום החמישים לספירה, שכן הספירה ומתן תורה קשורים עם כל אדם כפרט, "ספירת העומר מונה כל אדם לחוד, לעצמו, וכך גם מתן תורה הוא לא רק עבור כלל ישראל אלא שהקב"ה אומר לכל אדם לחוד 'אֲנֹכִי הוּא' אֱלֹהֶיךָ"^ז (זוהי דוגמה ללשון יחיד, "אלהיך", שמתפרשת לכל אחד ואחד, שלא כמו "תספר לך" ביובל, ומכאן לימד משה זכות על ישראל ואמר שרק לו-עצמו נאמר "אנכי ה' אלהיך" לשון יחיד^ח). ומוסיף הרבי

השוואת לשון הפסוקים, בספירת העומר "וספרתם לכם" בלשון רבים וביובל "וְסִפְרְתָּ לְךָ שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שָׁנִים"^א בלשון יחיד, ומכאן שביובל המצוה על בית הדין ובספירת העומר על כל אחד

(כמו שמוכח מדרשת הספרי על הפסוק "שבעה שבעת תספר לך"^ב, וכמו שהסבירו המפרשים את הדרשה בגמרא^א, ואדה"ז העדיף להביא את הלימוד בספרי שהוא מפורש יותר). לתוספת הסבר: ספירת היובל נאמרה רק בלשון יחיד "וספרת לך", וספירת העומר נאמרה הן בלשון רבים "וספרתם לכם" והן בלשון יחיד "וספרת לך", ויש לומר שבספירת העומר ה"לך" מגדיר-מפרש מהו ה"לכם", לכל אחד ואחד מכם, וביובל שנאמר רק "לך" היינו מצוה לבית הדין שהוא אחד הכולל את כולם.

[והנה "מצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי"^ט, והוסבר כי ספירת הימים היא גדר פרט וספירת השבועות היא גדר כלל. לכן ספירת הימים נאמרה בלשון רבים "וספרתם לכם... תספרו חמשים יום", "ספירה לכל אחד" בגדר פרט, וספירת השבועות בלשון יחיד, "שבעה

ו יוקרא כה, ח.

ז בספרי עה"פ: "שבעה שבועות תספר לך, בבית דין [גרסת הגר"א: יכול בבית דין, ונראה שכן גרס גם אדה"ז], מנין לכל אחד ואחד תלמוד לומר וספרתם לכם ממחרת השבת כל אחד ואחד".

ח כך מבאר הרא"ש פסחים פ"י ס"מ. ואפשר שזו גם כוונת התוס' במנחות עיי"ש. כלומר, הלימוד אינו מעצם העובדה שכתוב בלשון רבים, והרי בפסוק הבא נאמר "והקרבתם מנחה חדשה לה" והוא ציווי לצבור ולא לכל אחד! וכן הקשה בחדושים המיוחסים לרשב"א במנחות "אדרבא וספרתם לכם בלשון רבים משמע דלרבים מזויר רחמנא דהיינו לצבור או לב"ד אבל לא לכל יחיד ויחיד", אלא שהלימוד הוא מההשוואה ליובל, וכן מסיים המיוחס לרשב"א "אי נמי מדכתיב גבי יובל וספרת לך לשון יחיד מכלל דלכם לכל חד וחד קאמר" (קרוב למה שהוסבר למעלה, ודוק).

ט ראש השנה ה, א.

י מאמר 'פרט וכלל בספירת העומר', נדפס בגליון שמיני תשפ"ה.

יא וכן כתב המיוחס לרשב"א הנ"ל בתירוץ ראשון, שהלימוד הוא מהמלה "לכם" שלכאורה מיותרת.

יב סוכה ל, א.

יג ח"ג צד, ב.

יד לוח היום יום י' אייר.

טו פסחים סח, ב.

טז ליקוטי שיחות ח"ג פרשת אמור; ח"ד עמ' 285.

יז שמות כ, ב.

יח שמות רבה מג, ה "אמר משה רבון העולם כך אמרת בסיני אנכי ה' אלהיך אלהיכם לא נאמר" עיי"ש.

לסוד תיקון השבירה של עולם התהו. מבואר^כ כי שבע הספירות התחתונות (ז"ת) בעולם התהו נשברו לגמרי (סוד שבעת מלכי אדום שעליהם נאמר "וימלך וימת"^{כז}), ואילו בחכמה ובינה דתהו אידע רק 'בטול האחוריים'. והנה המצוות שעל כל אחד באופן אישי הן תיקון השבירה שבז"ת דתהו, שכן שבירת המדות היא ענין הפירוד ליחידים, ואילו המצוות של הכלל הן תיקון בטול האחוריים של חו"ב דתהו הנקראים "עיני העדה".

לסופרה לכל אחד

יש לדייק בלשון אדה"ז "לסופרה לכל אחד" (לשון שאינה לפנינו בספרי ובגמרא) שמשמעותה כמסירת הספירה לכל אחד. ה' מוסר את חיוב הספירה (שלא יהיה על הכלל-הציבור אלא) לכל אחד.

יותר מזה, נראה מכאן, בפנימיות, שה' סופר את העומר והוא מוסר לכל אחד מישראל לספור יחד אתו כמי שעונה אחר הקורא, על דרך שמתפרש פסוק הכותרת של עשרת הדברות "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר"^{כח}, שהדבור של ה' חוזר ונאמר על ידי כל אחד מישראל העוסק בתורה, ועל זה נאמר "תען לשוני אמרתך"^{כט} – "שהתורה היא אמרתך אלא לשוני תען כעונה אחר האומר"^ל (ממש כלשון "שומע כעונה"), וכמו באמירת הלל (מקור דין "שומע כעונה") ובשירת הים, "שהיו ישראל עונין שירה אחריו של משה על כל דבור ודבור כקוראין את ההלל"^ל. כל זה קשור לנידון אם יוצאים ידי חובה בשמיעת הספירה מאחה, ומכאן נראה שצריך לומר את הספירה כמי שעונה אחר הקב"ה דווקא ולא מפי בשר ודם.

להלכה שאדם שעבר את קו התאריך במהלך ימי הספירה, אזי 'הספירה האישית' שלו אינה כספירת שאר העולם וכן חג השבועות שלו הוא לפי הספירה האישית, ואכמ"ל.

ההוה אמינא להשוות ספירת העומר לספירת היובל היא מפני שבאמת יש קשר ביניהם – "וספרת לך" כמו "תספר לך"^מ – אלא שיש לימוד שכאן הספירה בבית דין וכאן הספירה לכל אחד. והטעם בפשטות: ספירת מ"ט יום מתאימה ל'מוחין' של היחיד (המסוגל 'להחזיק ראש' במשך תקופה כזו), אך לספירת שנות השמיטה והיובל נצרכת גדלות מוחין יתרה, למעלה מדעתו הרגילה של היחיד (והרי רוב האנשים אינם מודעים בסתם איזו שנה היום ליובל ואף איזו שנה לשמיטה^נ אלא לצורך ידיעת שנות המעשר לכל היותר) רק "עיני העדה"^{נא} חכמי הסנהדרין 'מחזיקים ראש' בגדול ולטווח ארוך כזה (שהוא עולם שלם, "עולמו של יובל"^{נב}). והנה ביובל עצמו יש מצוה לתקוע, "וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע"^{נג} (שלא כשופר בראש השנה שהחייב הוא לשמוע), ונמצא שספירת העומר דומה לתקיעה ביובל שהיא מצוה על כל אחד (וברמז: עמר ועוד יובל = משיח, עליו נאמר "יובל שי [שי = עמר]"^{נד}).

זוהי דוגמה מובהקת להבדל בין מצוה המוטלת על כל אחד ואחד כפרט, ספירת העומר, למצוה המוטלת על הכלל ונעשית על ידי בית דין הגדול, ספירת היובל. בפנימיות, הדבר קשור

יט ראה הקדמת הרמב"ן לספר בראשית. וראה הממד הפנימי לפרשת אמור.

כ אמנם בחקירת העדים שואלים "באיזה שבוע [של יובל] באיזה שנה [של שבוע]", סנהדרין פ"ה מ"א, מפני שבעדות האדם "רמי אנפשיה" לדעת את הזמן כמוכן. כלומר, בעדות דורשים מהאדם גדלות מוחין כמו הדיינים, במיוחד בדיני נפשות (בהם דורשים וחוקרים היטב), על כל עד להיות "עין העדה" (ושני עדים הם שתי עינים "עיני העדה").

כא במדבר טו, כד.

כב רש"י על דברים טו, יז.

כג ראש השנה ל, א. רמב"ם הלכות שמיטה יובל פ"ה ה"י. כד ישעיה יח, ז. וראה תהלים עו, יב ("כל סביביו יובילו שי למורא").

כה ע"ח ש"ח פ"ב.

כו בראשית לו, לג ואילך.

כז שמות כ, א.

כח תהלים קיט, קעב.

כט תורה אור פרשת יתרו סז, ב.

ל סוטה כז, ב.

פת במלח תאכל

הנראה והנגלה, ובין במדת פורענות, מדת הדין. ברגע זה – גם אם אני עשיר, ולא חסר לי כלום – אני מוכן ומזומן להיות עני ורש ("ולךש אין כל"!), ואף מצייר זאת לעצמי (בשמחת הנכונות לקבל את גזרותיו ית', שבודאי הכל לטובתי הנצחית, באהבה, אהבת "ובכל מאדך", "עושין רצונו של מקום", וד"ל). ממילא, בכל רגע אני מקיים "פת במלח תאכל... ובתורה אתה עמל". והיינו יסודין של אהבה^ה (גם כאשר הם רק במחשבת האדם, ש"במקום מחשבתו שם הוא נמצא כולו"), שאין בהם בטול תורה, אלא "בתורה אתה עמל".

ואחרי הכל למדנו מכאן שרש"י הקדוש מתנגד לסגפנות (שסופה גנות), כשיטת החסידות,^ו ודוק.

"אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא" – **אשר בעולם הזה טוב לעולם הבא** עולה 867, ג"פ **טוב** ברבוע, הכל טוב (מאד), "כִּימֵי הַשְּׁמַיִם [העולם הבא] על הָאָרֶץ [העולם הזה]".

כִּךְ הִיא הַרְבֵּה שֶׁל תּוֹרָה, פֶּת בַּמִּלַּח תֹּאכַל וּמִיָּמִים בְּמִשׁוֹרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחַיֵּי צַעַר תִּתְחִיָּה וּבַתּוֹרָה אֲתָה עֹמֵל. אִם אֲתָה עוֹשֶׂה כֵּן אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לְךָ, אֲשֶׁרִיךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לְךָ לְעוֹלָם הַבָּא.

פירוש רש"י:

פת במלח תאכל. לא על העשיר הוא אומר שיעמוד בחיי צער כדי ללמוד תורה, אלא הכי קאמר, אפילו אין לאדם אלא פת במלח וכו' ואין לו בר וחסת לישון אלא על הארץ, אל ימנע מלעסוק בה, דסופו ללמד אותה מעושר. במשורה. מדה קמנה.

על "פת במלח תאכל וכו'" כותב רש"י שאין צורך לנהוג כך לכתחילה – שמי שיש לו די סיפוקו ינהיג את עצמו כעני – אלא שגם אם אין לו יעסוק בתורה במסירות, וסוף הכבוד והעושר לבוא. לכאורה, פירושו הוא נגד הפשט הפשוט, שמשמע שכן ראוי לנהוג כך לכתחילה!

אכן, האמת היא שעל האדם לקיים "וּבְכָל מְאֹדְךָ"^א, "בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאד מאד"^ב – בין במדה טובה, בטוב

ג שמואל"ב יב, ג.
ד ברכות לה, ב. ראה מהרש"א חדא"ג ד"ה "שנאמר ואספת דגנך".
ה ברכות ה, א.
ו כש"ט (קה"ת) אותיות רח, רל, רפג.
ז מבואר באריכות בשיחת יום ב' דחה"ס תשכ"ט ס"ט-ס"י ג' ונדפס בהוספות ללקו"ש חל"ט עמ' 192 ואילך ובשיעורים בספר התניא בביאורים לפ"ג באגה"ת.

א דברים ו, ה.
ב ברכות פ"ט מ"ה.

הסיפור החסידי

רבי זאב וולף מז'יטומיר | צדיק בעל בית

רבי זאב וולף מז'יטומיר, מחבר הספר אור המאיר, היה מגדולי תלמידי המגיד ממזריטש ומגיד מישרים בעיר ז'יטומיר. נולד למשפחה מצאצאי ר' שאול וואהל, ושם אמו היה יהודית. נשא לאשה את עטיא אסתר והתגורר בז'יטומיר, שם שימש כמגיד מישרים ונודע כאחד מחשובי תלמידי הרב המגיד, ואף היה מקורב לרבי פנחס מקוריץ. בשונה מרבים מחבריו לא הנהיג חצר חסידית, והתפרנס מבית מزیגה ששכר. לאחר פטירת אשתו נישא בשנית לטויבא, בת רבי צבי הירש מרגליות רבה של מזריטש. בערוב ימיו התגורר באיווניץ הסמוכה לז'יטומיר, ושם נסתלק בה' סיוון תקנ"ג. לאחר פטירתו הדפיס תלמידו רבי אליעזר מז'יטומיר את ספרו אור המאיר, מן הספרים היסודיים בתורת החסידות, שקיבל גם את הסכמתו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב. את מקומו בז'יטומיר מילא בנו, רבי ישראל דוב בער.

יהודי שייך למדרגת רבי. מה הסיפור מלמד אותנו על כך?

בדרך כלל כשדנים בכך, מדובר על "רבי" או "צדיק" באופן כללי. אך על פי המובא כאן, על כל יהודי להכין את עצמו למדרגתו של רבי זאב וולף בפרט, שיגיע למדרגתו במהרה בימינו. מיהו הצדיק שנבחר לגלם את היהודי האידיאלי, המשיחי?

לדאבוננו, לא נשתמרו סיפורים רבים אודותיו. אך פרט אחד מציון הצמח צדק במיוחד – "הבעלבתשקייט" של רבי זאב. ההדגשה הזו מפתיעה – מכל הדברים בעולם, מציון הצמח צדק איך התמודד רבי זאב עם חיות כאלה? אך סיפור נוסף יסייע לנו לשפוך אור על ההדגשה הזו:

איש אחד בא אל המגיד הגדול ממעזריטש ז"ל, והתאונן לו שאיננו יכול לטהר את מוחו ממהשבות לא טובות והרהורים רעים שנכנסים אליו בעל כרחו ומבלבלים אותו. ציוה רבינו המגיד לנסוע אל הרב הקדוש רבי זאב וולף מז'יטומיר ז"ל.

ורבי זאב החזיק אז בית מוֹיגה בכפר אחד. הלך

פעם אחת, בשמחת תורה, ישבו אדמו"ר הצמח צדק וחסידיו על רצפת בית הכנסת והתוועדו, וישתו יי"ש בכוסות. ודיבר אדמו"ר הצמח צדק אודות המאורעות שיתרחשו בביאת משיח. ויאמר הצמח צדק: "אז משיח וועט קומען [כאשר המשיח יבוא], יהיה כל בעל הבית כמו ר' וואלף מז'יטומיר (מתלמידי המגיד). מה היה בעלבתשקייט של ר' וואלף ז'יטומיר? שהי' בכל ערב מכבד את הצרו ואח"כ סוגר את שער הצער וסותם עם נייר מלמטה שחזירים לא יכנסו".

וישאלו החסידים את הצמח צדק: "ואיך יהיה ר' וואלף ז'יטומיר?" השיב הצמח צדק: "יהיה כמו הבעש"ט". וישאלו מאיתו: "ואיך יהי' הבעש"ט?" ויאמר הצמח צדק: "אה, הבעש"ט...". והראה בידו כמפליא בהפלאותו.

(רשימת סיפורים – משילובין)

אמרות רבות בחסידות מבטאות רעיון דומה, של התעלות העולם והיהודים לעתיד לבוא. גם הרבי מליובאוויטש, בשיחה ידועה, אמר כי כל

שנשתמרו הוא מתואר כמתלהב מאוד בתפילתו, וגם עניו גדול. אולי משום ענוותנותו זאת, הוא מדבר בספרו על חוסר השלמות של עבודת האדם – עד כי צדיקים אמרו שעל פי ספרו, "אף האדם הגדול ביותר לא יצא ידי חובתו לבוראו". מסופר, כי פעם אחת הסבו החסידים לאכול אצל רבם והמגיד אמר: "הבה נמהר לסיים את הסעודה ולברך ברכת המזון, משום שצריכים אנו להסמיך אחד מאתנו לרבי". נתן המגיד לרבי זאב כוס יין שיומן את המסובים לברכת המזון. אחרי הברכה שאל אותו המגיד: "מה הרגשתי כשנתתי לך את הכוס?" ענה לו ר' זאב: "הרגשתי שתי ידיים מונחות על ראשי". אמר לו המגיד: "היה זה אליהו הנביא, שהסמיך אותך לרבי". כשנפרד מרבו ופנה לנסוע לביתו, באו רבים ללוותו מכיוון שהוסמך לרבי. אמר להם ר' זאב: "כתוב בגמרא שכאשר אדם מתמנה על הציבור אסור לו לעשות מלאכה בפני שלושה, לכן אני מבקש מכם שתיכנסו הביתה לרגע כדי שאוכל לשמן את צירי עגלתי". ולא העלה בדעתו כי התמנותו מתירה לו לבקש מאהר לעשות זאת עבורו.

(שבחי צדיקים)

מעניין לראות, כי גם ענוותנותו המודגשת בסיפור הזה מתבטאת בהתנהגות של פשטות כמו "בעל בית" רגיל. ואולי גם משום כך, יוכל כל יהודי להיות רבי דווקא כמוהו – בלא שהתמנותו תגרום לו להשתרר על הזולת.

האיש לאותו כפר, וכשבא לבית רבי זאב כבר היה לילה, ומצא את הבית סגור מבפנים.

האיש דפק על הדלת ואיש לא פתח לו. המתין זמן מה, ודפק שנית על הדלת, ושוב אין פותחים לו. היה אז זמן הקור, והתחיל להתחנן שיפתחו לו, ולא הועיל מאומה. התחיל לדבר בכעס וברוגז: איך זה שאין מרחמים על איש יהודי להכניסו לבית? ומהבית – אין קול ואין קשב. אין פותחים.

כאור הבוקר פתחו את הדלת והוא נכנס והתאכסן שם כמה ימים, ורבי זאב אינו שואל אותו שום דבר. תמה האיש בליבו: על מה זה שלח אותי הרבי לכאן? והחליט לחזור לביתו.

קודם הליכתו פנה לרבי זאב בשאלה: הנה רבנו המגיד שלח אותי לכבודו, ואינני יודע על מה. השיב לו רבי זאב: אני אניד לך למה שלחך רבנו אלי – שתלמד ממני, שהאדם הוא בעל בית: מי שאינו רוצה – אינו מכניס...

(סיפורי חסידים – זיוף)

ה"בעלבתשקייט" של רבי זאב וולף, אם כך, היא קודם כל בעלות על עצמך. גם ה'חזירים' אודותם מדבר הצמח צדק אינם רק בעלי חיים – אלא דימוי למחשבות טמאות המנסות לחדור אל האדם (סוגים שונים של "דבר אחר"). אכן, בגרסאות שונות של הסיפור הזה מופיע במפורש ההרגל הזה של רבי זאב – בתור אחד מהדברים אותם רואה האורח. אם נסיף להתבונן בדמותו, ממעט הסיפורים

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

יצא לאור

רזי חסידות לילדים

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות על סדר פרשות השבוע

ב"ה

כֹּחַ יִשְׂרָאֵל מֵאֲפֹכִים

הפּוֹנָה. אֵלָּא שְׁלֹכֵל אָדָם יֵשׁ עוֹלָם קִטָּן שְׁנֵתוֹן תַּחַת אַחֲרֵיּוֹתוֹ וְאוֹתוֹ עָלָיו לְהִנְהִיג. לְדַגְמָה: אָבָא שְׁלִי מְנַהֵג אֶת הַמְשִׁפָּחָה שְׁלֵנוּ, הַמּוֹרֶה מְנַהֵג אֶת הַכֶּתֶה וְהַמְנַהֵל אֶת הַתְּלִמוֹד תּוֹרֶה כָּלוּ. גַּם לְחֵיִמְק'ה, שְׁנֹבְחָר בְּתַחֲלַת הַשָּׁנָה לְרֹאשׁ וְעַד הַכֶּתֶה, יֵשׁ סוּג שֶׁל הִנְהָגָה – הַשָּׁנָה הוּא זֶה שְׁמַחֲלִיט אִיזוֹ פְּעִילוּיּוֹת יִהְיֶה בְּעָרֵב הַחֲבֵרוֹתֵי.

אָבֵל מָה אֲתִי וְעַם כָּל הַיְלָדִים שְׁלֹא נִבְחָרוּ לַתְּפִקִיד? מִסְתַּבֵּר שְׁגָם לָנוּ יֵשׁ מִמְלָכָה מְכַבֶּדֶת לְהִנְהִיג – אֶת עֲצָמָנוּ!

תַּתְּמִיחוּ לְכַפֵּיטוֹ אֶלְנִינִים!

אִיךָ יוֹדְעִים שְׁמַלְךָ הוּא מְלָךְ? הַאֲמַת הִיא שְׂרֵב הָאֲנָשִׁים שְׁאֲנִי מְכִיר אֶף פְּעַם לֹא רָאוּ בְּעֵינַיִם שְׁלֵהֶם מִמֶּשׁ אֶת רֹאשׁ הַמְּמַשְׁלָה, הֵם רַק שְׁמָעוּ עָלָיו בְּכָלֵי הַתְּקִשְׁרוֹת, אָבֵל יֵשׁ סִימָן אֶחָד שְׁבָאֲמַצְעוֹתוֹ אֲנִי יָכוֹל לְרֹאוֹת שְׁהָאָדָם הַמְדַבֵּר הוּא אָכֵן הַמְנַהֵג – מָה שֶׁהוּא מַחֲלִיט מִתְבַּצֵּעַ.

אָבֵל בָּאוּ נְעוּב רַגַע אֶת רֹאשׁ

שְׁלוֹם יְלָדִים!

הַשְּׁבוּעַ אָנוּ עוֹמְדִים בְּסִיּוּמָה שְׁלֵ תקוּפָה. בְּמִשְׁךְ שְׁשָׁה שְׁבוּעוֹת אָנוּ סוֹפְרִים אֶת הַשְּׁבוּעוֹת וְהַיָּמִים לְקִרְאָת מִתּוֹן תּוֹרָה וְכַעַת הַגְּעָנוּ לְשְׁבוּעַ הַשְּׁבִיעִי, הָאֲחֵרוֹן וְהַחֲבִיב בְּסַפִּירָה. בְּפְנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה נִקְרָא שְׁבוּעַ זֶה 'שְׁבוּעַ הַמְּלָכוֹת', בּוֹ אָנוּ עֲסוּקִים בְּתַקּוֹן הַמְּדָה הָאֲחֵרוֹנָה וְהַחֲבִיבָה בְּנִפְשׁ – **מִדַּת הַמְּלָכוֹת.**

מָה הַפּוֹנָה? אֲנִי מִבִּין שְׁלַמְלָךְ יֵשׁ הַרְבֵּה מָה לְתַקּוֹן בַּמְּלָכוֹת שְׁלוֹ. הֲרִי הַתְּפִקִיד שְׁלוֹ הוּא לְמַלְךְ, לְדָאג לְסַפֵּק לְכָל תּוֹשְׁבֵי מְלָכוֹתוֹ אֶת כָּל צְרֻכֵיהֶם, וְאִם מִשְׁהוּ לֹא מִתְנַהֵל כְּשׁוֹרֶה עָלָיו לְתַקּוֹן זֹאת. אָבֵל מָה הַקֶּשֶׁר בֵּינִי לְמַלְךְ? אֲנִי בְּסֵף הַכָּל יְלָד! בְּכָלֵל, לֹא זוֹכֵר שְׁחַבְשֵׁתִי אִי־פַעַם כְּתָר לְרֹאשִׁי...

חַזְנוּ לְמַלְמָדִים אוֹתָנוּ כִּי "כָּל יִשְׂרָאֵל מְלָכִים הֵם", וְזֶה אוֹמֵר לִי שְׁבַכָּל יְהוּדִי וְיְהוּדִי קִיָּמַת תְּכוֹנָה שֶׁל מְלוּכָה. הָאֵם כָּל אֶחָד מֵאֲתָנוּ יוֹשֵׁב לוֹ בְּאֶרְמוֹן עִם שְׂרָבִיט זָהָב בְּיָדוֹ? לֹא נִרְאָה שְׁזוֹ דְּוָקָא

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

שֶׁלוֹ 'קִנְיָה' אוֹתְנוּ וְסִפְּהָ אוֹתְנוּ
בְּחֻדוֹת הָעֲשִׂיָה.

כִּתְּלָאוֹת עַם

דְּרָגַת הַפְּעֻלָּה הַזֹּאת נִקְרָאת בְּלִשׁוֹן
הַחֲסִידוֹת "הַתְּנַשְׂאוֹת עַל עַם". חִיִּימָקָה
כַּנְרָאָה הַבִּינָה שְׂאֵהָל לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה,
גַּם מִחַר בְּבִקְרָה, אִם אֵף אֶחָד לֹא יִטַּל
לְיָדוֹ אֶת הַיְזוּמָה וְיִתְחִיל לְהַזִּיז עֲנִינִים.
בְּמִקְרָה הַזֶּה הוּא גַּם כַּנְרָאָה בְּעַל הַנְּסִיּוֹן
הַרְבֵּי בְּיוֹתֵר בְּתַחֲוּם – הֵם מְשַׁפְּחָה שֶׁל
טִילָנִים – כִּי שְׂגָם בְּיַדֵּעַ הַמְּקַצְעִי הַזֶּה
לוֹ יִתְרוֹן בּוֹלֵט. אֲבָל כָּל זֶה יָכוֹל הַזֶּה
לְהִשָּׂאֵר בְּתַחֲוּם הַהֲבָנָה שֶׁלוֹ, בְּרֵאשִׁי,
בְּכָל זֹאת כִּי שְׂמֵשֶׁהוּ יִזוּז בְּשִׁטַּח הַזֶּה
עָלָיו לְפַתֵּחַ אֶת פִּי וְלַחֲלֹק הוֹרָאוֹת.
כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן לָהּ הוֹרָאָה מֶה לַעֲשׂוֹת
וְאֵתָה זֶה שְׂמֵקֶשֶׁב לִי – אֲנִי קִצָּת
מִתְנַשְׂאָה מֵעֲלֵיהָ, כִּי שְׂבִמְקָרָה הַזֶּה הַיְזוּ
אֲנַחְנוּ הַ"עַם" וְחִיִּימָקָה הַזֶּה הַ"מְלָךְ"
שְׂמֵתְנַשְׂאָה מֵעֲלֵינוּ.

כִּי הוּא גַּם אֲצִלִּי וְאֲצִלָּהּ, אֲצִל כָּל
אֶחָד מֵאֲתָנוּ. כִּי לְהִנְהִיג אֶת עַצְמָנוּ
וְלַפְעַל עֲלֵינוּ לְהִתְרוֹמֵם. מִי הֵם הַנְּתִינִים
בְּמִמְלָכָה שְׁלֵנוּ? הַמְּחֻשְׁבוֹת, הַדְּבוּרִים
וְהַמְּעֻשִׂים שְׁלֵנוּ. כָּל עוֹד אֵינְנוּ מַפְעִילִים
אֶת תְּכוּנַת הַהִנְהָגָה וְהַמְּלָכוּת שְׁבָנוּ,
תְּמַשְׁכְּנָה הַמְּחֻשְׁבוֹת שְׁלֵנוּ לְשׁוֹטֵט
לְכָל כּוּוֹן שָׂרֵק יָרִצוּ, וְכִי גַם הַדְּבוּרִים
וְהַמְּעֻשִׂים. אֲבָל בְּרַגַע שְׂמִישֶׁהוּ יִשְׁדַּר
לְהֵם רְצִינּוֹת, שְׂיֵשׁ מִישֶׁהוּ שְׂיִוְדַע לְאֵן
הוֹלְכִים וְכִיצַד מִתְקַדְּמִים – כְּלָם יִרְתָּמוּ

הַמְּמַשְׁלָה (שְׂמֵמֵתִי גַם שְׂלֹא תִמִּיד זֶה
עוֹבֵד אֲצִלוֹ כִּי...) וְנִדְבַר עֲלֵינוּ, וְאֲנִי נִזְכָּר
בְּהַקְשֵׁר זֶה בְּמַחְנֵה הַקִּיץ הָאֲחֵרוֹן שְׁלֵנוּ.
הַגְעָנוּ אַחַר הַצְּהָרִים לְשִׁטַּח בּוֹ הַיְזוּ
אֲמוּרִים לָלוֹן בְּלִילָהּ, וְעוֹד לַפְּנֵי רִדַּת
הַחֲשֵׁכָה הַזֶּה עֲלֵנוּ לְהַעֲמִיד אֶהָל גְּדוֹל
שְׂאֵמוֹר לְאֲכָלֵס אֶת בְּלָנוּ, וְאֲנִי מִתְכַּנֵּן
לְעֲשָׂרִים יָלָדִים, קְבוּצָה לֹא קִטְנָה
וְתוֹסֶסֶת הַרְבֵּה. אֲבָל בְּמִקּוּם שְׂנִתְחִיל
מִיָּד יַחַד בְּמִלְאָכָה, פְּנָה כָּל אֶחָד לְעִסְקָיו.
חֲלֹק שְׂלָפוֹ אֶת מִנְת הַחֲטִיפִים שְׂהִבִּיאוּ
מִהַבִּיטָה, חֲלֹק יִצְאוּ לְסִיר בְּשִׁטַּח וְלַחֲפֵשׂ
דְּבָרִים מְעִנִּינִים וְחֲלֹק סִתָּם תְּפִסּוּ לְהֵם
תְּנוּמָה בְּצֵל הָעֲצִים. רַק חֲמֵשֶׁה יָלָדִים
נִקְרָאוּ לְדָגֵל וְנִסּוּ לְהַבִּין מֵאִיזָה כּוּוֹן
לְהִתְחִיל אֶת הַבְּנִיָה, כָּל אֶחָד וְהָרַעִיוֹן
שֶׁלוֹ.

וְאִזּוֹ פְּתָאוֹם הַתְּגֻלָּה חִיִּימָקָה
בְּתַפְאָרְתוֹ – הוּא פְּשוֹט הַתְּחִיל לְחֲלֹק
פְּקֻדוֹת: "יֵשׁ פֹּה חֶבֶל 4 מֵטֵר. מוֹטִי
וְשְׁלוֹם, אֲתָם תּוֹפְסִים אוֹתוֹ בְּשִׁתֵּי
הַקְּצוּוֹת, אֲתָה קוֹשֵׁר אוֹתוֹ לְעֵץ הַזֶּה
וְאֲתָה לְעֵץ הַהוּא. סִימְתָם? תִּחְזְרוּ
אֵלַי לְמִשְׁימָה הַבָּאָה. יוֹנְתָנוּ, קַח אֲתָךְ
עוֹד שְׂלֵשָׁה יָלָדִים וְתַפְּרְסוּ אֶת הַיְרִיעָה
הַגְּדוֹלָה עַל הַקְּרָקַע, כְּשֶׁתְּסִימוּ נִתְקַדֵּם
עִם הַמְּתִיחוֹת". הַפְּלֵא הַגְּדוֹל שֶׂהִטּוֹן
הַהַחְלָטִי בּוֹ נִאֲמָרוּ הַדְּבָרִים גְּרָמוּ לְכָלֵם
לְזוּז וְלְהִתְחִיל לַפְּעַל, הַרְגָּשְׁנוּ שֶׂהוּא
יִוְדַע עַל מָה הוּא מְדַבֵּר. שְׂלֹא תַחֲשְׁבוּ,
חִיִּימָקָה לֹא הִשְׁתַּלֵּט עֲלֵינוּ בְּכַח (וְזֶה
דְּבַר שְׂבִהַחְלֵט יָכוֹל לְקִרוֹת), הַרְצִינּוֹת

כמה גדולים ומפלאים החסדים שה' גומל עמו.

דְּבַרְיָא אַת פִּיזִיס רִיקוֹת

הנה משל חסידי להרגשתו של דוד. מעשה במלך גדול, כובש עמים החולש במלכותו על מדינות רבות. יום אחד מעביר המלך פרוז בחוצות העיר: בעוד שבושע ימים תנתן הזדמנות לכל מי שחפץ להפגס אל המלך ולבקש ממנו בקשות אישיות. כבר בשעת בקר מקדמת התקבצו אזרחי המדינה ונעמדו בתור, כשבדי כל אחד מתנה כל שהיא למלך. החקלאי הביא ממבחר פרותיו, השען הביא שעון זהב משכלל, וכך הלאה. בסוף התור נעמד איש עני קרוע בגדים. כשהגיע תורו להפגס למלך הבחין במבטים הנשלחים לעברו – "במראה כזה מגיעים אל המלך? ועוד בדיים ריקות?!"

נענה העני ואמר: "אדוני המלך, אין לי דבר להביא לך. עני ואביון אנכי. אבל האמת היא שגם לו הייה לי מה להביא – וכי חסר לאדוני המלך משהו? מה כבר אוכל להוסיף לאוצרותיה? דבר אחד פן הבאתי אליך – את עצמי! אתה הרי יודע שאיני מסתדר בכחות עצמי. הנה, ראה כיצד אני נראה... אני חיב אותך!"

שנזכה להתנשאות, לשפלות ולמלוכה! שבת שלום ומברך!

57

למשימה. אז בתחום הזה נראה לי שיש לכל אחד מאתנו מה לתקן...

כְּלֵמֹת לְאֶפְנִים

אבל אתם יודעים מה מיחד אותנו, ישראל, בתור מלכים? שלבמה של ההתנשאות יש גם מאחורי הקלעים. דוד המלך הוא ללא ספק הדמות העקרית שלנו בתור מלך – "דוד מלך ישראל חי וקיים". בספר שמואל אנו קוראים על גבורתו ואמץ לבו, החל מנצחוננו על גלית הפלשתי ועד הכבושים הגדולים שלו בארץ ומחוצה לה. אז בהחלט נתן לומר עליו שהוא "מתנשא על עם".

אבל אתם יודעים מהי ההרגשה של דוד בתוכו? ההפך הגמור! הוא מרגיש הכי נמוך והכי שפל מכלם! הנה כמה דגמאות: בספר תהלים הוא כותב על עצמו "ואנכי תולעת ולא איש", לשאול הרודף אחריו הוא קורא "אחרי מי אתה רודף? אחרי פלב מת, אחרי פרעש אחד?", ובפני מיכל אשתו הוא מצהיר – אדרבה, "והייתי שפל בעיני".

האם דוד לא הפיר בגדלתו? האם הוא לא זכר שמפל עם ישראל בחר ה' דוקא בו למלך? ודאי שכן. אבל דוד מעולם לא חשב שבחירת ה' מגיעה לו מצד עצמו, בגלל תכונותיו או בגלל מעשים שעשה. הוא עצמו מפתע מכה, וההפתעה היו גורמת לו להרגיש עד

צו הגבלה!

בשלושת ימי ההכנה למתן תורה משה רבינו מגביל את העם מלהתקרב להר סיני. מדוע יש להגביל את התלהבות הלב, את הדחף לרוץ אל הקדש שמעורר מתן תורה?

התורה נתנה לנו כדי לחיות אתה בעולם הזה, לממש את תאוות ה' בבריאת העולם – "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים" – ולכן נדרשת זהירות שאף אחד לא 'יישרף' במשיכתו אל הקדושה, "וחי בהם", ולא שימות בהם".

מעבר לפשט, שהגבלה נועדה לשמירה בעת ההתגלות הגדולה על הר סיני, יש לעבודת הגבלה לקראת מתן תורה משמעות לדורות: ראשית, הדגשת הגבול מלמטה מעוררת גם מלמעלה את גילוי כח הגבול של ה' – הכח שלו להופיע בצמצומים וההגבלות של דיני התורה, השייכים לעולמנו המוגבל. שנית, הגבול מאפשר לנו לבנות בתוכנו כלי קיבול – שמטבעו הוא מדוד, וגם מושך אליו אור שמותאם לו – כדי לקבל את תורת ה' בפנימיות. עבודת הגבלה גם מודדת-מקפלת את לבושי הנפש שלנו, שלא יהיה בהם "סרח העודף" שמזמין יניקת החיצונים, לכלוך וזיהום, וכך שומרת שהגילוי הגדול לא יהפוך לישות וגאווה המזמינות כל מרעין בישין.

השיעור הראשון בגליון עוסק בשלש המשמעויות הללו של שלשת ימי הגבלה – הגבלה, קבלה וקפול – עם השרש שלהם למעלה-מעלה באור אין סוף שלפני הצמצום, ברקיעים העליונים שכולם יורדים אל התחתונים ב"זמן מתן תורתנו". מוזמנים להצטרף לישורת האחרונה של ההכנות למתן תורה המתרגש ומתחדש עלינו לטובה.

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

85-bit.ly/niflaot

052-4295164 או סקרו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים